

EKONOMISTYRNINGSVERKET

Prognos

Statens budget och de offentliga finanserna

Mars 2021

Om ESV:s prognoser

Ekonomistyrningsverket (ESV) gör oberoende prognoser och analyser av statens budget och den offentliga sektorns finanser. Nuvarande prognos sträcker sig till 2024.

ESV:s prognoser ska fungera som besluts- och diskussionsunderlag för finanspolitiken och baseras därför på den senaste budgeten.

Prognosen grundar sig på ESV:s bedömning av den makroekonomiska utvecklingen. Ekonomisk rapportering från statliga myndigheter är också en viktig utgångspunkt för beräkningarna.

Marsprognosen beaktar månadsutfall för statens budget till och med februari 2021. Beräkningarna slutfördes den 15 mars 2021.

Ladda ner prognosen

Publikationen Statens budget och de offentliga finanserna kan laddas ner som PDF från www.esv.se. Även detaljerade tabeller till prognosen och tidigare prognoser finns att tillgå via webbplatsen i olika format.

Datum: 2021-03-25

Dnr: 2021-00054

ESV-nr: 2021:15

Copyright: ESV

Tabeller

Numera publicerar vi de flesta tabeller i två samlade excelfiler. De finns på samma webbsida som publikationen och heter i marsprognosen:

[prognostabeller mars 2021](#) och [detaljerade tabeller statens budget mars 2021](#)

ESV:s Marsprognos

Sammanfattning

Återhämtningen tar fart igen de kommande månaderna, efter att ha bromsat in i slutet av förra året till följd av ökad smittspridning och hårdare restriktioner. BNP ökar med 4,0 procent i år. Omfattande utgiftsökningar och ytterligare skattesänkningar i budgeten för 2021, samt förlängning av flera av de tillfälliga stöden som infördes under 2020, leder till att underskottet i de offentliga finanserna blir lika stort i år som förra året. Det strukturella sparandet ligger tydligt under målnivån både 2020 och 2021. Även Maastrichtskulden avviker från målnivån, men ligger strax under det övre gränsvärdet för skuldankaret. För att mildra effekterna av den djupa ekonomiska kris som pandemin medfört är det dock motiverat med underskott i de offentliga finanserna och en högre skuldkvot.

Under det tredje kvartalet förra året skedde en stark återhämtning i BNP-tillväxten efter det kraftiga fallet under andra kvartalet. I samband med att smittspridningen ökade igen under senhösten, och det infördes hårdare restriktioner på flera håll, sjönk BNP igen under det fjärde kvartalet. Efterfrågan bedöms ha varit dämpad även under det första kvartalet i år. De kommande månaderna tar återhämtningen fart igen när antalet vaccinerade ökar och restriktionerna gradvis väntas lättas upp. Det återstartspaket som regeringen presenterade i budgetpropositionen, samt en fortsatt expansiv penningpolitik, stöder återhämtningen.

Osäkerheten är dock fortsatt stor kring utvecklingen av smittspridningen eftersom den har ökat igen, efter en nedgång sedan årsskiftet. Flera mutationer av viruset har också upptäckts. Det finns också en risk att vaccinationerna tar längre tid än planerat och att restriktionerna ligger kvar under en längre tid.

Coronapandemin och de krisåtgärder som infördes för att mildra effekterna av den, ledde till ett stort underskott i den offentliga sektorns finansiella sparande förra året. Skatteintäkterna minskade som en följd av inbromsningen i ekonomin, men också på grund av såväl tillfälliga som permanenta skattesänkningar. Samtidigt ökade utgifterna i staten kraftigt. I år ökar de ytterligare, framför allt till följd av omfattande åtgärder i syfte att stimulera återhämtningen. Förlängning av vissa av de tillfälliga stöden som infördes under 2020 bidrar också till underskottet. Inkomsterna i staten ökar samtidigt mycket i år även om uppgången hålls tillbaka av skattesänkningar. Sammantaget blir underskottet i staten ungefär lika stort i år som förra året.

Kommunsektorn visade ett överskott förra året då utgifterna ökade förhållandevis svagt eftersom många verksamheter inte kunde genomföras i normal omfattning. Samtidigt ökade inkomsterna starkt genom en kraftig, men tillfällig, höjning av statsbidragen. I år ökar utgifterna betydligt mer och kommunsektorn visar återigen ett underskott.

Det strukturella sparandet, det vill säga det finansiella sparandet justerat för konjunkturella variationer och engångseffekter, beräknas visa ett underskott motsvarande 2,2 procent av potentiell BNP i år. Det är 0,5 procentenheter större underskott än förra året. Sparandet avviker således tydligt från målnivån för överskotts målet¹ båda åren. Även Maastrichtskulden ligger över målnivån, men strax under det övre gränsvärdet för skuldankaret. För att motverka de ekonomiska effekterna av pandemin är det dock motiverat med avvikelser från målnivåerna.

Skatteintäkterna minskade kraftigt förra året till följd av pandemin och skattesänkningar. I år ökar de i stället starkt då ekonomin återhämtar sig. Intäkterna från samtliga skatteslag blir högre än förra året. Skattekvoten sjunker dock med 0,9 procentenheter. Det beror främst på att skattekvoten

¹ Överskotts målet innebär att det finansiella sparandet ska vara 0,33 procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel.

hölls uppe förra året då skatt på arbete inte sjönk lika mycket som BNP, men också på ytterligare skattesänkningar i år. Även nästa år ökar intäkterna i relativt snabb takt då återhämtningen fortsätter.

De takbegränsade utgifterna ökar ytterligare i år, från den höga nivån förra året. Det beror på anslagsökningar inom bland annat hälso- och sjukvård, försvaret, EU-avgiften och arbetsmarknadsområdet. De krisåtgärder som ligger kvar i år är tillfälliga, vilket innebär att de takbegränsade utgifterna minskar nästa år. Statens totala utgifter minskar däremot redan i år till följd av en kraftig minskning av Riksgäldens nettoutlåning. Det beror på att flera av de lån som tagits upp för Riksbankens räkning förfaller och betalas tillbaka. Även nästa år förfaller några av Riksbankens lån, vilket minskar de totala utgifterna ytterligare.

ESV:s bedömning av effekterna av åtgärderna i de fem extra ändringsbudgetar som lämnats till Riksdagen i år är lägre än regeringens. Det är framför allt utgifterna för omställningsstöden som skiljer sig från regeringens bedömning.

Utgiftsökningar 2021 till följd av Extra ändringsbudget 1-5 presenterade 2021 Miljarder kronor

	ESV	EÄB1-5	Diff
UO 9 Hälsovård, sjukvård och socialomsorg	15	15	-0,3
UO 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	4	4	-0,3
UO 24 Näringsliv	23	53	-30,3
Övriga utgiftsområden	2	2	-0,4
Totala utgifter	44	75	-31,3

Källa: ESV och regeringen

Jämfört med ESV:s novemberprognos har BNP- och sysselsättningsstillväxten höjts i år. Tillväxten 2020 blev inte fullt så svag som bedömdes i föregående prognos och återhämtningen väntas nu ske snabbare. Skatteintäkterna har reviderats upp alla prognosår. Såväl skatt på arbete som kapital och konsumtion beräknas bli högre, främst till följd av starkare tillväxt i ekonomin. De takbegränsade utgifterna i statens budget har höjts kraftigt på grund av de fem extra ändringsbudgetar som presenterats. De totala utgifterna är däremot nedreviderade 2021-2023 till följd av Riksbankens återbetalning av valutalån. Sammantaget är underskottet i det finansiella sparandet lika stort i år som i föregående prognos, men mindre nästa år.

Prognosen i siffror

	2019	2020	2021	2022
BNP, fasta priser, kalenderkorrigerat – procentuell utveckling	1,3	-3,1	4,0	3,3
Finansiellt sparande i offentlig sektor, miljarder kronor	26	-166	-166	-31
Finansiellt sparande i offentlig sektor, procent av BNP	0,5	-3,3	-3,2	-0,6
Strukturellt sparande i offentlig sektor, procent av potentiell BNP	0,1	-1,7	-2,2	-0,6
Budgetsaldo – miljarder kronor	112	-221	-64	118
Maastrichtskuld – procent av BNP	35,1	39,3	38,7	35,1

Källa: ESV och SCB

Principer och metoder för ESV:s prognoser

För att kunna tolka Ekonomistyrningsverkets (ESV:s) prognoser och förstå hur de skiljer sig från prognoser från andra prognosinstitut är det viktigt att känna till ESV:s principer och metoder.

ESV:s prognos – ett underlag för politiska beslut: ESV:s prognos ska vara ett beslutsunderlag för den ekonomiska politiken. Prognosen omfattar hela samhällsekonomin, med fokus på inkomster och utgifter för den offentliga sektorn. Nyckelaggregaten i beräkningarna är statens budgetsaldo och det finansiella sparandet i den offentliga sektorn samt den offentliga skuldsättningen. Prognosen omfattar innevarande år och de följande fyra åren. Prognosen baseras på gällande regler samt förslag och tydliga aviseringar om framtida finanspolitik som regeringen har presenterat i den senaste budgetpropositionen.² ESV gör inga antaganden om ny finanspolitik, vilket är en viktig skillnad mot flera andra prognosinstitut.

Makroekonomi: Prognosen för hur svensk ekonomi utvecklas är grunden för beräkningarna för de offentliga finanserna. För innevarande och nästa år är makroprognosen en konjunkturprognos som fångar efterfrågan i ekonomin. Därefter baseras prognosen i stället på ekonomins utbudssida. Produktion och sysselsättning antas då konvergera mot den uppskattade potentialen i svensk ekonomi, givet finanspolitiken i den senaste budgeten. Potentialen beror i stor utsträckning på demografin och produktivitetutvecklingen i ekonomin. På längre sikt, vanligen slutåret i beräkningen, antas den cykliska variationen ha upphört och resursutnyttjandet vara normalhögt (varken hög- eller lågkonjunktur). Produktion och sysselsättning är då i nivå med potentialen.

Inkomster i offentlig sektor: Skatteintäkterna har en stark koppling till makroekonomin, eftersom de stora skattebaserna i hög grad samvarierar med BNP-utvecklingen. Därtill kan regeländringar få stor påverkan på intäkterna. ESV:s beräkningar på längre sikt visar som regel ungefär oförändrade skatteintäkter som andel av BNP.

Utgifter i staten: Utgifterna i staten påverkas inte i lika stor utsträckning som skatteintäkterna av hur makroekonomin utvecklas. Vissa utgifter påverkas inte alls utan är helt budgetstyrda, medan andra är regelstyrda och påverkas av makro- och volymutvecklingen inom respektive område. Därtill finns utgifter som både är budgetstyrda och påverkas av pris- och löneutvecklingen, exempelvis myndigheternas förvaltningsutgifter.

ESV:s prognosmetod om oförändrad finanspolitik i förhållande till den senaste budgeten innebär att utgifterna på längre sikt tenderar att minska som andel av BNP eftersom det förutsätts att inga nya utgiftshöjande beslut tillkommer. Det beror främst på att budgetpraxis är att vissa utgifter är nominellt oförändrade efter aktuellt budgetår. Det gäller exempelvis som regel de generella statsbidragen till kommunerna. Andra budgetstyrda utgiftsanslag räknas i budgeten upp enligt regeringens prioriteringar även för kommande år, till exempel utgifterna för försvar och infrastruktur. Vår prognos för dessa utgifter visar hur vi räknar med att de budgeterade medlen kommer att utnyttjas. De statliga myndigheternas förvaltningsutgifter räknas schablonmässigt upp med pris- och löneutvecklingen, justerat med ett produktivitetsavdrag. Därutöver kan budgeten för ett förvaltningsanslag förändras till följd av att myndighetens uppdrag ändras.

Även vissa regelstyrda utgifter tenderar att minska som andel av BNP över tid givet vår prognosmetod att utgå från den senaste budgeten. Exempelvis beräknas utgifterna för barnbidrag utifrån gällande (eller föreslagna) nivå på barnbidraget.

Kommunsektorn: Prognosen förutsätter att kommunsektorn klarar balanskravet. Givet antagandet om oförändrad finanspolitik hålls skattesatserna oförändrade och de generella statsbidragen räknas upp enligt den senaste budgeten, vilket för kommande år ofta innebär en obefintlig eller endast måttlig uppräknings. De kommunala konsumtionsutgifterna anpassas till de beräknade inkomsterna med balanskravet som restriktion, vilket vanligen leder till lägre volymökningar än vad som är demografiskt motiverat.

Finansiellt sparande: ESV:s prognosmetod om oförändrad finanspolitik påverkar beräkningen av den offentliga sektorns finansiella sparande. Metoden innebär en gradvis förstärkning av sparandet, en "automatisk budgetförstärkning"³ utan att några särskilda beslut behöver fattas, eftersom inkomsterna vanligen ökar snabbare än utgifterna (se ovan). Prognosen visar vilket finanspolitiskt utrymme som finns, givet att överskottsmålet nås, och ska inte tolkas som det mest sannolika utfallet.

ESV:s prognos för det finansiella sparandet är fullt ut jämförbar med regeringens prognos eftersom ESV baserar prognosen på samma finanspolitik som i den senaste budgeten. Många andra prognosinstitut gör egna antaganden om framtida finanspolitik vilket innebär att deras prognoser inte är direkt jämförbara med regeringens eller ESV:s prognoser.

² Därtill tar ESV hänsyn till budgetpåverkande förslag i andra propositioner, exempelvis i vårpropositionen och i ändringsbudgetar för innevarande år.

³ Se ESV:s publikation Automatisk diskretionär finanspolitik – ADF (ESV2013:58).

Makroekonomisk utveckling

Återhämtningen i ekonomin har bromsat in till följd av ökad smittspridning och hårdare restriktioner. Inledningsvis bedöms BNP därför ha ökat svagt i år. De kommande månaderna tar återhämtningen ny fart och BNP ökar med 4,0 procent 2021. Arbetsmarknaden har hittills inte påverkats i så stor utsträckning av den andra vågen av pandemin och sysselsättningen väntas fortsätta öka de närmaste månaderna och arbetslösheten sjunker därmed. Inflationen blir betydligt högre i år än förra året, främst till följd av att energipriserna stiger. Men den ligger ändå kvar under inflationsmålet, och väntas fortsätta göra det under hela prognosperioden.

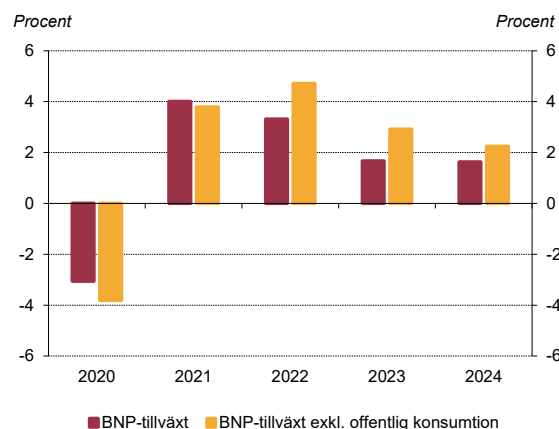
Återhämtningen i ekonomin är svag under första kvartalet för att sedan ta fart

Under det tredje kvartalet förra året skedde en stark återhämtning i BNP-tillväxten efter det kraftiga fallet under andra kvartalet. I samband med att smittspridningen ökade igen under senhösten, och det infördes hårdare restriktioner på flera håll, sjönk BNP något igen under det fjärde kvartalet. Framför allt var det efterfrågan på vissa tjänster, som hotellnätter och restaurangbesök, som återigen minskade. Exporten fortsatte att öka.

Efterfrågan bedöms ha varit dämpad även under det första kvartalet i år. De kommande månaderna tar dock återhämtningen fart igen när fler och fler blir vaccinerade och restriktionerna gradvis väntas lättas upp. Det återstartspaket som regeringen presenterade i budgetpropositionen, samt en fortsatt expansiv penningpolitik, stöder återhämtningen. Mätt som årsgenomsnitt ökar BNP i år med 4 procent. Återhämtningen fortsätter under 2022 och BNP ökar då med 3,3 procent.

Utvecklingen av offentlig konsumtion påverkar BNP-tillväxten ovanligt mycket under åren 2020-2024. I år ökar offentlig konsumtion kraftigt medan den sjunker nästa år. Exklusive offentlig konsumtion är BNP-tillväxten högre nästa år än i år.

Diagram 1. BNP-tillväxt inklusive och exklusive offentlig konsumtion

Källa: SCB och ESV

Osäkerheten är dock fortsatt stor kring utvecklingen av smittspridningen. Efter att först ha dämpats sedan årsskiftet har den ökat igen, men smittspridningen ser olika ut i olika regioner. Flera mutationer av viruset har också upptäckts. Det finns en risk att smittspridningen ökar mer framöver snarare än att den dämpas. Det finns också risk för att vaccinationerna tar längre tid än planerat och att restriktionerna förblir skärpta under en längre tid. Det skulle sannolikt innebära att återhämtningen i ekonomin skulle dröja längre än väntat. Men kraften i återhämtningen kan också bli starkare än väntat när restriktionerna väl lättas.

Sysselsättningen ökade förhållandevis mycket i slutet av förra året trots att BNP-tillväxten bromsade in. Enligt företagets anställningsplaner har efterfrågan på arbetskraft inte bromsat in och antalet varsel tyder inte på någon våg av uppsägningar framöver. Sysselsättningen väntas därmed fortsätta att öka och arbetslösheten sjunker. Mätt som helårsgenomsnitt ligger dock arbetslösheten kvar på ungefär samma nivå som förra året eftersom den steg kraftigt under 2020. Arbetsmarknadsstatistiken påverkas av en stor omläggning av statistiken från januari 2021 som leder till ett tidsseriebrott, se faktarutan nedan. I texten beskrivs den underliggande utvecklingen.

Tidsseriebrott i arbetsmarknadsstatistiken

Från och med januari i år ändrades definitionen av antalet sysselsatta genom att en ny ramlag från EU infördes. SCB bytte samtidigt ut den hjälpinformation som används i arbetskraftsundersökningarna (AKU) för att skatta utvecklingen på arbetsmarknaden. Vi uppskattar att dessa förändringar i statistiken sammantaget innebär att antalet som registreras som sysselsatta blir 75 000 färre från och med 2021, 45 000 till följd av ny ramlag och 30 000 till följd av ny hjälpinformation. Det motsvarar en minskning av antalet sysselsatta med 1,5 procent mellan 2020 och 2021. Sysselsättningsgraden sänks med 1,0 procentenheter. Hur antalet arbetslösa påverkas är mer oklart eftersom vissa ändringarna som har gjorts i statistiken leder till fler arbetslösa medan andra ändringar innebär färre arbetslösa. Vi antar därför i våra beräkningar att antalet arbetslösa är oförändrat till följd av ändringarna i statistiken. Antalet personer i arbetskraften minskar med andra ord lika mycket som antalet sysselsatta. Det relativa arbetslöshetsstalet, det vill säga antalet arbetslösa som andel av arbetskraften, höjs dock med 0,2 procentenheter eftersom antalet personer i arbetskraften blir färre.

Omläggningen innebär att det kommer vara svårt att tolka utvecklingen på arbetsmarknaden utifrån AKU under 2021. SCB kommer att göra en dubbelmätning under delar av 2021 för att försöka skatta effekten. Men resultaten av den skattningen blir tillgänglig först i efterhand.

Vi beskriver i texten den underliggande utvecklingen, exklusive ändringarna i statistiken, och vi redovisar två olika mått på sysselsättningen och arbetslösheten för 2021-2024 i våra tabeller.

Ny ramlag leder till att färre registreras som sysselsatta

EU:s nya ramlag innebär att långtidsfrånvarande från arbetet på grund av bland annat studier, permittering och arbetsbrist exkluderas från sysselsättningsstatistiken. För januari månad redovisade SCB att drygt 60 000 inte längre klassades som sysselsatta utifrån den nya definitionen. Eftersom frånvaron är hög i nuläget på grund av pandemin bedöms effekten på helåret vara mindre än 60 000. Vi har antagit att sysselsättningen sänks med 45 000 för helåret 2021 och 35 000 åren därefter. Av de drygt 60 000 som inte längre räknas som sysselsatta beräknades 50 000 vara utanför arbetskraften och resterande vara arbetslösa.

Den nya ramlagen ändrar inte definitionen på vilka som betraktas som arbetslösa. Men frågan om en person har sökt arbete har utvidgats till att även omfatta om denne har försökt att hitta ett arbete. Frågorna kring hur man har sökt arbete har också ändrats. Hur dessa förändringar påverkar arbetslösheten är oklart och SCB har inte redovisat någon skattning av hur stor effekten blir eller om det leder till att det blir fler eller färre arbetslösa.

Ny hjälpinformation i AKU

Förutom den nya ramlagen har SCB tagit hjälp av ny information, som ett komplement till intervjuerna i AKU, för att skatta utvecklingen på arbetsmarknaden. Månatliga skatte-

deklarationer har ersatt den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken. För att uppskatta effekterna har SCB jämfört hur den nya respektive den gamla hjälpinformationen påverkade statistiken under perioden februari 2019–december 2020. Med den nya hjälpinformationen var antalet sysselsatta mellan 3 000 och 70 000 färre än med den gamla. I snitt för 2019 var det 27 000 färre och för 2020 37 000 färre. I januari 2021 beräknade SCB att det var 30 000 färre sysselsatta. Vi har antagit att det kommer vara 30 000 färre sysselsatta i snitt varje år 2021-2024. Antalet arbetslösa var i snitt 5 000 färre under den undersökta perioden. Det motverkar alltså ökningen av antalet arbetslösa som den ändrade definitionen på antalet sysselsatta utifrån den nya ramlagen ger.

Ökad smittspridning bromsar global tillväxt

Under fjärde kvartalet bromsade tillväxten i den globala ekonomin in, efter en stark återhämtning under tredje kvartalet. Den svagare tillväxten hänger samman med ökad smittspridning och därmed en åtstramning i restriktionerna och lägre rörlighet. Det påverkade framför allt den tjänsteintensiva konsumtion negativt. Å andra sidan fortsatte den internationella handeln att stärkas.

Vi räknar med att den globala tillväxten blir fortsatt svag under det första kvartalet i år, men att den tar fart de kommande månaderna när smittspridningen antas dämpas så att restriktionerna kan lättas upp, bland annat genom att fler och fler blir vaccinerade.

De omfattande åtgärder som regeringar och centralbanker världen över har vidtagit för att dämpa effekterna av pandemin och stimulera återhämtningen, samt för att stabilisera de finansiella marknaderna, ger goda förutsättningar för att tillväxten ska kunna öka framöver. I USA är finanspolitiken mycket expansiv, främst för 2021. Ett finanspolitiskt stimulanspaket omfattande 1 900 miljarder dollar har godkänts. Förutom att paketet höjer tillväxten i USA ökar det global handel genom att efterfrågan på importvaror ökar. Den expansiva finanspolitiken stärker också framtidsförväntningarna hos både hushåll och företag i USA och resten av världen, vilket också bidrar till att höja den globala tillväxten. Även i euroområdet är finanspolitiken expansiv. Flera länder föreslår fortsatt finanspolitisk stimulans både i år och nästa år. EU har dessutom fattat beslut om en återhämtningsplan efter covid-19 (Next generation EU) på 750 miljarder euro i bidrag och lån till medlemsländerna.

Även om global BNP fortfarande ligger relativt långt under nivån innan pandemin bröt ut har världshandeln återhämtat sig starkt, efter ett kraftigt fall under det andra kvartalet. Nivån är nu högre än innan pandemin. Även industriproduktionen ligger på en högre nivå än innan krisen. Återhämtningen väntas fortsätta under året och efterfrågan på svensk export av varor och tjänster väntas därmed öka starkt i år.

Oförändrade styrräntor under lång tid

De flesta centralbanker signalerar att penningpolitiken kommer att förbli expansiv under lång tid framöver. Såväl korta som långa marknadsräntor är också låga i de flesta länder. I USA har dock den 10-åriga obligationsräntan stigit då marknaden tror på ökande inflation då resursutnyttjandet stiger till följd av den expansiva finanspolitiken. Det har dragit med sig en ökning av den 10-åriga obligationsräntan även i andra länder, om än i mindre grad än i USA.

Vi förväntar oss att styrräntorna kommer att vara oförändrade under hela prognosperioden förutom i USA där de höjs något i slutet av prognosperioden till följd av att resursutnyttjandet då är på en relativt hög nivå. Den globala uppgången i obligationsräntorna bedöms fortsätta men långsammare mot slutet av prognosperioden. En motverkande faktor är, speciellt på kort sikt, omfattande tillgångsköp och ett lågt resursutnyttjande.

Kronkursen stärktes mot både euron och den amerikanska dollarn under förra året, efter en initial försvagning i början av pandemin. I slutet av året var kronkursen betydligt starkare än i början av 2020. En förklaring till förstärkningen är troligtvis att svensk ekonomi drabbades mindre hårt av effekterna av pandemin än många andra länder. Dessutom är de svenska offentliga finanserna starka, inte minst är statsskulden som andel av BNP låg jämfört med andra länder. Vi räknar med att kronan fortsätter att stärkas något under prognosperioden fram till 2023. Under 2024 försvagas kronan och många andra valutor mot dollarn då amerikanska centralbanken väntas höja räntan.

Tillväxten i svensk ekonomi tar fart igen under våren

Coronapandemin slog hårt mot den svenska ekonomin framför allt under andra kvartalet förra året, om än inte lika hårt som i många andra länder. Att svensk ekonomi visat sig förhållandevis motståndskraftig, förklaras bland annat av omfattning och utformning av åtgärder för att begränsa smittspridningen och vår branschstruktur (ekonomier där exempelvis turismen väger tungt ser överlag ut att ha drabbats hårdare). Jämfört med första kvartalet föll BNP med knappt 8 procent i Sverige. Nedgången i den ekonomiska aktiviteten var bred. Exporten och hushållens konsumtion föll mycket kraftigt, men även investeringarna minskade. Under det tredje kvartalet blev det en tydlig återhämtning i samband med att restriktionerna lättades upp och rörligheten ökade. Under senhösten drabbades Sverige, precis som övriga Europa några veckor tidigare, av en andra våg, med ökande smittspridning. Det fick till följd att återhämtningen bromsade in. BNP-tillväxten ser ut att bli återhållen även under första kvartalet i år. Smittspridningen har legat kvar på tämligen höga nivåer under kvartalet och ytterligare åtgärder för att begränsa fysiska kontakter, i syfte att dämpa smittspridningen, har införts. Smittspridning och åtgärder bedöms ha haft en negativ inverkan på aktiviteten i ekonomin under första kvartalet, även om exempelvis indikatorer som mäter konsumenternas syn på sin egen och Sveriges ekonomi har stärkts under perioden.

Under kvartal två bedöms aktiviteten i den svenska ekonomin ta fart igen. Som årsgenomsnitt ökar BNP med 4,0 procent i år. Återhämtningen fortsätter 2022 då BNP ökar med 3,3 procent.

Det är framför allt hushållens konsumtion och offentlig konsumtion som ökar i år. Den expansiva finanspolitiken bidrar till detta, både direkt och indirekt genom att förväntningarna om framtiden bland hushåll och företag blir mer optimistiska. Även exporten ökar relativt mycket men importen ökar mer och bidraget från nettoexporten blir därför negativt. Investeringarna ökar också, inte minst inom industrin, vars utveckling gynnas av den förhållandevis starka exporten. Däremot tyngs investeringarna i tjänstesektorn av osäkerheten kring pandemin. Hushållen har generellt sett goda förutsättningar att öka konsumtionen i år även om

vissa hushåll får det kärvat i spåren av pandemin, bland annat genom ökad arbetslöshet. Hushållens sparande steg till en mycket hög nivå 2020 som en följd av att restriktionerna dämpade konsumtionen under större delen av förra året. Till exempel kunde hotell- och restaurangbesök samt utlandsresor inte genomföras i samma utsträckning som normalt. Dessutom har det sannolikt funnits ett ökat inslag av försiktighetssparande bland hushållen, betingat av en oro både för den egna såväl som Sveriges ekonomi. När restriktionerna lättas upp och aktiviteten i ekonomin tar fart bedöms stämningläget bland hushållen förbättras och konsumtionen öka snabbt. Finanspolitiska åtgärder för att motverka dämpningen av hushållens inkomster bidrar också till återhämtningen.

Den offentliga konsumtionen stiger snabbt i år efter en förhållandevis svag ökning 2020. Att konsumtionen ökade förhållandevis måttligt 2020, trots ett ökat vårdbehov till följd av coronapandemin, beror på att andra verksamheter inte kunde genomföras som planerat under våren. I år ökar konsumtionen i kommunsektorn starkt. Kommunsektorn tilldelades ökade medel i budgetpropositionen för 2021 för bland annat fortsatt testning av – och merkostnader för – covid-19, förbättrad äldreomsorg samt höjda generella statsbidrag vilket höjer konsumtionen. Dessutom har kommunsektorn fått medel för att hantera den vård som sköts upp under 2020 på grund av pandemin. På grund av svårigheten att öka bemanningen i tillräcklig grad bedöms kommunsektorn dock inte kunna utöka verksamheten i den omfattning som staten skjutit till medel för avseende 2021. År 2022 finns det inte, med hittills fattade beslut om statsbidragen, utrymme att öka konsumtionen ytterligare. Detta eftersom de generella statsbidragen då är lägre än 2021 samtidigt som skatteintäkterna fortfarande är förhållandevis låga.

Även den statliga konsumtionen ökar kraftigt i år till följd av satsningar i budgetpropositionen men 2022 minskar den igen.

Tabell 1. Försörjningsbalans
Procentuell förändring, fasta priser

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
BNP, kalenderkorrigerad	1,4	-3,1	4,0	3,3	1,7	1,6
BNP	1,4	-2,8	4,1	3,3	1,5	1,6
BNP per invånare	0,3	-3,5	3,4	2,4	0,6	0,9
Hushållens konsumtion	1,2	-4,7	4,6	5,5	2,9	2,3
Offentlig konsumtion	0,3	-0,5	4,8	-0,5	-2,3	-0,3
Fasta investeringar	-3,1	0,6	2,6	4,9	2,8	2,4
Lager ¹	-0,1	-0,8	0,2	0,1	0,0	0,0
Export	4,8	-5,2	5,0	3,8	3,2	3,2
Import	1,3	-5,8	5,6	4,9	3,4	3,4
Nettoexport ¹	1,6	0,0	0,0	-0,3	0,0	0,0

Källa: SCB och ESV

¹Förändring i procent av BNP föregående år.

Coronapandemin till trots växte investeringarna något 2020 efter att ha minskat 2019. I år bedöms investeringarna stärkas ytterligare. Framför allt är det maskininvesteringarna och längre fram även investeringar i tjänstesektorn som ökar. Efter två år med fallande bostadsinvesteringar ökade de något 2020 jämfört med 2019. Bostadsinvesteringarna väntas fortsätta växa i måttlig takt under återstoden av prognosperioden. Investeringarna i kommunsektorn ligger, trots en tydlig minskning 2020, kvar på en hög nivå. De kommunala investeringarna bedöms minska något även under de kommande åren. De statliga investeringarna ökade däremot kraftigt 2020 och väntas växa starkt även i år som en följd av stora infrastrukturinvesteringar, även om en viss nedväxling är att vänta jämfört med 2020.

Sysselsättningen ökar

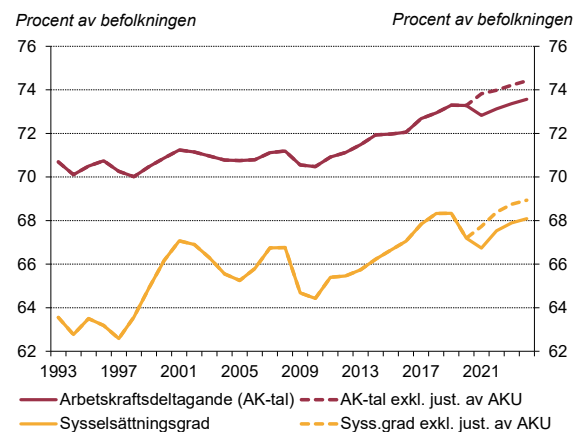
Pandemin hade stora effekter på arbetsmarknaden inledningsvis. Efter att ha minskat kraftigt under andra kvartalet 2020 har dock antalet sysselsatta ökat igen de senaste månaderna. Arbetsmarknaden har därmed inte påverkats i särskilt stor utsträckning av den andra vågen av pandemin. Nivån på sysselsättningen är dock fortfarande betydligt lägre än innan pandemin bröt ut. Arbetslösheten steg

under de tre första kvartalen 2020 för att sedan sjunka tillbaka något under det fjärde kvartalet, till 8,6 procent.

Anställningsplanerna har stigit i de flesta branscher under andra halvåret 2020 och varslen ligger på låga nivåer. I takt med att tillväxten i ekonomin nu tar fart väntas sysselsättningen fortsätta att öka de kommande månaderna i både näringslivet och offentlig sektor. Den största ökningen sker dock i offentlig sektor. Satsningarna i budgetpropositionen och behov av att genomföra verksamheter som inte kunde genomföras förra året ökar behovet av personal i både staten och kommunsektorn. Eftersom antalet sysselsatta ökar stiger också sysselsättningsgraden, efter att ha sjunkit 2020.

Även antalet deltagare i arbetskraften ökar, men arbetslösheten sjunker ändå under hela 2021. Mätt som årsgenomsnitt blir dock arbetslösheten endast marginellt lägre i år än förra året eftersom den steg kraftigt under 2020. År 2022 leder den fortsatta återhämtningen i ekonomin till att sysselsättningen ökar starkt och arbetslösheten faller med 0,6 procentenheter.

Diagram 2. Arbetskraftsdeltagande och sysselsättningsgrad

Källa: SCB och ESV

Antalet arbetade timmar ökar betydligt mer än antalet sysselsatta i år (exklusive metodförändringarna i arbetsmarknadsstatistiken) eftersom medelarbetstiden ökar igen efter att ha minskat kraftigt förra året till följd av framför allt korttidspermitteringar och ökad sjukfrånvaro. Medelarbetstiden når dock inte en normal nivå förrän

nästa år eftersom många kommer vara korttidspermitterade även i år och sjukfrånvaron är fortsatt hög.

Tabell 2. Nyckeltal för svensk ekonomi
Procentuell förändring om inget annat anges

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Sysselsatta	0,7	-1,3	-0,5	1,8	1,0	0,7
Sysselsatta, exkl. justering av AKU ²			1,0	1,5	1,0	0,7
Sysselsättningsgrad, nivå ¹	68,3	67,2	66,7	67,5	67,9	68,1
Sysselsättningsgrad ¹ , nivå exkl. justering av AKU ²			67,7	68,4	68,7	68,9
Arbetslöshet, nivå ³	6,8	8,3	8,4	7,7	7,45	7,45
Arbetslöshet, nivå, exkl. justering av AKU ²³			8,2	7,6	7,4	7,4
Timlön, KL	2,6	2,1	2,6	2,0	2,5	2,6
Lönesumma	3,7	1,1	3,2	4,0	3,5	3,7
KPIF ⁴	1,7	0,5	1,5	1,4	1,5	1,6
KPI	1,8	0,5	1,2	1,3	1,7	1,7
Reporänta ⁵ , vid årets slut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Källa: Riksbanken, SCB och ESV

¹Procent av befolkningen 15-74 år.

²Det har skett metodförändringar av AKU vilket innebär tidsseriebrott från 2021. De underliggande beräkningarna presenteras för att möjliggöra jämförelser över tid.

³Procent av arbetskraften.

⁴KPI med fast ränta.

⁵Procent.

Löneökningstakten varierar mellan åren

I slutet av förra året fick en stor del av arbetsmarknaden nya avtal, efter att avtalen som löpte ut under våren förlängdes och avtalsförhandlingarna flyttades fram till hösten. Industrins avtal blev klart först och gällde som riktmärke för de flesta andra avtalsområden. Industrins avtal gav totalt löneökningar på 5,4 procent för 29 månader, från november 2020 till och med mars 2022. Omräknat i årstakt ger avtalet en ökning på 2,2 procent per år vilket är något högre än de 2,0 procent per år som avtalet för perioden 2017-2019 gav. Räknar man även in den avtalslösa perioden från april-oktober 2020 ger dock avtalet en årlig löneökning på 1,8 procent, det vill säga något lägre än under den senaste avtalsperioden.

Kommunal slöt ett avtal med Sveriges kommuner och regioner som grundar sig på samma avtalsmässiga höjning som avtalet i industrin. Men i avtalet ingick också ett engångsbelopp på 5 500 kro-

nor för 2020 samt en årlig extra höjning för yrkesutbildade på 0,6 procent. Sammantaget gav alltså Kommunals avtal högre löneökningar än industrins. Engångsbeloppet ingår inte i konjunkturlöne-statistiken men påverkar lönesumman.

Både industrins och Kommunals avtal gav höga löneökningar i slutet av förra året men nästa höjning sker inte förrän 1 april 2022. Det innebär att löneökningarna blir relativt höga i år och motsvarande låga 2022, då det inte blir någon avtalsmässig löneökning under första kvartalet 2022.

Löneglidningen väntas bli relativt låg både i år och nästa år som en följd av det svaga arbetsmarknadsläget.

Lönesumman ökar betydligt mer i år än förra året. Det beror på att antalet arbetade timmar ökar igen efter det kraftiga fallet förra året. Även den underliggande löneökningen är relativt hög i år på grund av avtalskonstruktionen. Skillnaden i ökningstakt mellan 2021 och 2020 är dock betydligt mindre för lönesumman än för antalet arbetade timmar. Det beror på att nedgången i lönesumman dämpas av att de som är korttidspermitterade behåller större delen av sin lön och att de som är sjuka får sjuklön. Därmed ökade timlönen mätt utifrån lönesumman (NR-timlönen) kraftigt förra året. I år och nästa år blir det en omvänd effekt även om många kommer vara korttidspermitterade även i år och sjukfrånvaron fortsatt kommer vara högre än normalt. Men vare sig korttidspermitteringen eller sjukfrånvaron kommer att vara lika hög som förra året, vilket innebär att NR-timlönen dämpas. Effekterna av korttidspermitteringen och förändringen i sjukfrånvaron fångas inte upp i konjunkturlönestatistiken, den mäter den underliggande löneutvecklingen.

Inflationen stiger

Efter en inflationstakt på låga 0,5 procent förra året uppgick inflationen enligt KPIF till i genomsnitt 1,6 procent under de första månaderna i år. Det var framför allt en stor omsvängning i energipriserna som bidrog till att höja inflationen. Oljepriset har stigit igen efter det kraftiga fallet i början av pandemin och drivmedelspriserna väntas höja inflationen under 2021 i stället för att sänka den som de gjorde under förra året. Detsamma gäller elpriset som också var lågt förra året, på grund av en mild

vinter och låg efterfrågan på el, men som nu har stigit.

Den underliggande inflationen väntas dock också bli högre i år än förra året då kostnadstrycket och efterfrågan i ekonomin stiger. Framför allt väntas prisökningarna på olika tjänster som påverkas av pandemin stiga, efter att ha varit låga under förra året. Apprecieringen av kronan dämpar dock inflationen något.

Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster på statens budget

Till följd av pandemin och skattesänkningar minskade skatteintäkterna kraftigt förra året. I år ökar de starkt som en följd av återhämtningen i ekonomin. Intäkterna från samtliga skatteslag blir högre än förra året. Skattekvoten sjunker dock med 0,9 procentenheter. Det beror främst på att skattekvoten hölls uppe förra året då skatt på arbete inte sjönk lika mycket som BNP, men också på ytterligare skattesänkningar i år. Även nästa år ökar intäkterna i relativt snabb takt då återhämtningen i ekonomin fortsätter.

Återhämtningen i ekonomin får skatteintäkterna att öka

De totala intäkterna ökar i år med 80 miljarder kronor (4 procent), efter att ha minskat med 42 miljarder kronor 2020. Coronapandemin medförde att många stora skattebaser minskade förra året och bortfallet av intäkter slog brett över de stora skatteslagen. Skattesänkningar på drygt 40 miljarder kronor bidrog också till att dämpa intäkterna. Återhämtningen i år drivs främst av en snabbare ökning av lönesumman och större kapitalvinster för hushållen, men också av att hushållens konsumtion ökar. Samtidigt bidrar nya skattesänkningar, i kombination med att tillfälliga skattesänkningar som infördes förra året upphör, sammantaget till att dämpa intäktsökningen med 10 miljarder kronor i år.

Efter att ha minskat med 15 miljarder kronor förra året ökar intäkterna från skatt på arbete i år med 38 miljarder kronor. Det beror främst på att lönesumman ökar betydligt mer än förra året och på att de tillfälliga nedsättningarna av socialavgifterna är mindre i år än förra året. Samtidigt ökar skattereduktionerna mycket i år då nya reduktioner

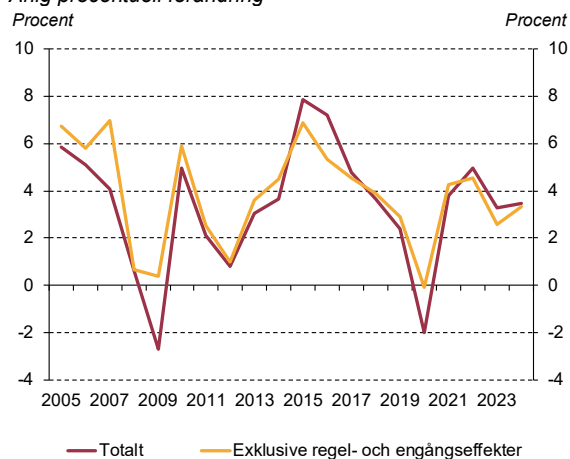
tillkommer, vilket dämpar inkomstökningen. Nästa år ökar intäkterna från skatt på arbete i något snabbare takt. Lönesumman ökar då ännu snabbare än i år, men ökningen av skatteintäkterna hålls tillbaka av att skattereduktionerna ökar ytterligare.

Intäkterna från skatt på kapital ökar i år med 31 miljarder kronor, efter ett tapp på 28 miljarder kronor i fjol. Återhämtningen drivs av intäkterna från hushållens kapitalskatter, som ökar med hela 35 procent i år eftersom både utdelningsinkomsterna och kapitalvinsterna bedöms öka kraftigt. Intäkterna från skatt på företagsvinster sjönk förra året på grund av pandemin, men ökar svagt i år. Att ökningen blir svag beror främst på skattesänkningar. Nästa år ökar däremot intäkterna från företagsvinster kraftigt, bland annat till följd av ändrade skatteregler.

Intäkterna från skatt på konsumtion ökade svagt förra året, framför allt till följd av att hushållens konsumtion minskade. I år ökar momsintäkterna snabbare då konsumtionen ökar igen. Nästa år ökar intäkterna från skatt på konsumtion betydligt mer än i år, med 34 miljarder kronor (5 procent), vilket framför allt beror på att momsintäkterna ökar snabbt.

Diagram 3. Totala skatter samt totala skatter exklusive regel- och engångseffekter

Årlig procentuell förändring

Källa: ESV

Skattekvoten fortsätter att sjunka

Skattekvoten, det vill säga de totala skatteintäkterna som andel av BNP, sjunker mellan 2019 och

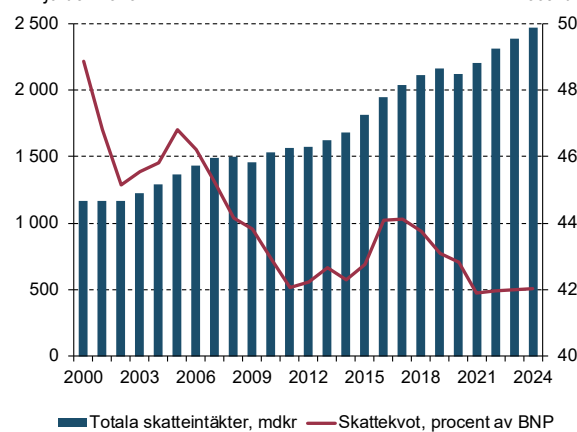
2021 med 1,2 procentenheter, till 41,9 procent. Det beror bland annat på skattesänkningar, både tillfälliga och permanenta. Även om skattesänkningarna var större förra året sjunker kvoten mest i år eftersom kvoten hölls uppe förra året av att skatt på arbete inte sjönk lika mycket som BNP. Anledningen till det var främst att korttidspermitteringen bidrog till att dämpa nedgången i lönesumman och i skatt på arbete.

Kommande år är skattekvoten i stort sett oförändrad. Flera faktorer samverkar till det. Vissa tillfälliga skattesänkningar upphör medan några nya tillkommer. Samtidigt antas hushållens kapitalvinster återgå till en genomsnittlig andel av BNP, justerad för regeländringar. Det innebär att de minskar mellan 2021 och 2023.

Jämfört med 2019 ligger kvoten kvar på en lägre nivå hela perioden. Det beror på permanenta skattesänkningar under perioden, såsom sänkt grundavdrag för pensionärer, sänkt bolagsskatt och avskaffandet av schablonintäkten på uppskovsbeloppet vid försäljning av en bostad.

Diagram 4. Totala skatteintäkter och skattekvot

Miljarder kronor

Källa: SKV och ESV

Skatt på arbete ökar igen

Skatt på arbete består till ungefär lika stora delar av direkta och indirekta skatter.⁴ Efter att ha minskat förra året ökar skatteintäkterna i år med nästan 40 miljarder kronor. Det beror till stor del på att lönesumman ökar snabbare i samband med återhämtningen i ekonomin. Skatteintäkternas ökning

⁴ Arbetsgivaravgifter räknas som indirekt skatt eftersom skatten betalas av arbetsgivaren i stället för löntagaren.

beror även på att skattesänkningarna är mindre i år än förra året.

Direkt skatt på arbete är i stort sett oförändrad i år. Kommunal inkomstskatt, den största delen av direkt skatt på arbete, ökar marginellt snabbare än förra året trots att lönesumman ökar snabbare. Det beror främst på att skattepliktiga transfereringar ökar betydligt långsammare än förra året. Ökningen av direkt skatt på arbete hålls också tillbaka av att skattereduktionerna ökar mycket i år, främst till följd av nya skattereduktioner. De indirekta skatterna på arbete ökar mycket i år. Det beror både på den starkare utvecklingen av lönesumman och på att nedsättningarna blir betydligt mindre.

Nästa år ökar intäkterna från skatt på arbete i något snabbare takt. Lönesumman ökar snabbare, men ökningen av skatteintäkterna hålls tillbaka av att skattereduktionerna ökar ytterligare. Ökningen av skattereduktionerna avser regeländringar som införs i år, men som får större genomslag nästa år. År 2023 ökar intäkterna snabbare till följd av att flera av de tillfälliga skattereduktionerna och nedsättningarna då upphör.

Nya skattereduktioner håller tillbaka skatterna

Den absoluta merparten av befintliga skattereduktioner utgörs av jobbskatteavdraget och kompensationen för den allmänna pensionsavgiften.

Skattereduktionerna ökar mycket i år. Det beror dels på att jobbskatteavdraget ökar mer när utbetalda löner ökar snabbare, men det beror till största del på nya skattereduktioner. I år införs en ny skattereduktion för förvärvsinkomster⁵ och en tillfällig skattereduktion för arbetsinkomster⁶. De uppgår sammanlagt till 14 miljarder kronor i år och

16 miljarder kronor nästa år. Skattereduktionerna för arbetsinkomster är ikraft under 2021 och 2022. De totala skattereduktionerna ökar därför mycket även 2022 då lönesumman och därmed jobbskatteavdraget ökar kraftigt samtidigt som skattereduktionerna för förvärvsinkomster ökar ytterligare. Efterföljande år blir ökningen mindre då den tillfälliga skattereduktionerna för arbetsinkomster endast är ikraft till och med 2022.

Nedsättningarna mindre men fortsatt stora

Nedsättningarna av de indirekta skatterna mer än halveras i år, men de är fortsatt större än normalt. Den tillfälliga nedsättningen⁷ av socialavgifterna under förra året minskade intäkterna mer än den tillfälliga nedsättningen av arbetsgivaravgiften för unga som infördes den 6 februari i år. Nedsättningen för unga gäller till och med utgången av mars år 2023 och minskar intäkterna från skatt på arbete med drygt 10 miljarder kronor 2021 och 2022 och med knappt 2 miljarder kronor 2023. Därefter återgår nedsättningarna till en lägre nivå.

Hushållens kapitalskatter ökar med 35 procent i år

Hushållens kapitalskatter ökar mycket i år eftersom både utdelningsinkomsterna och kapitalvinsterna ökar kraftigt. Utdelningsinkomsterna väntas öka mycket eftersom de var tillfälligt låga förra året. Från och med nästa år är utdelningsinkomsterna tillbaka på ungefär samma nivå som 2019, men skatteunderlaget är något lägre till följd av att trenden med att en ökad andel av tillgångarna placeras på investeringssparkonton väntas fortsätta.

⁵ Förslaget innebär en skattereduktion som omfattar samtliga inkomster i inkomstslaget tjänst, det vill säga såväl inkomster från arbete som inkomster från socialförsäkringsförmåner.

⁶ Förslaget om tillfällig skattereduktion för arbetsinkomster är ikraft under 2021-2022 och ska kompensera för ökade arbetskostnader som uppstår till följd av pandemin. Skattereduktionerna uppgår till drygt 5 miljarder kronor båda åren.

⁷ Nedsättningen för arbetsgivare innebär att endast ålderspensionsavgiften (10,21 procent) betalades. Regeländringen omfattade arbetsgivare med upp till 30 anställda, och den anställdes lönesumma upp till 25 000 kronor per månad. För enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsbolag omfattade nedsättningen avgiftsunderlag som uppgick till högst 100 000 kronor.

Tabell 3. Hushållens kapitalinkomster

Miljarder kronor

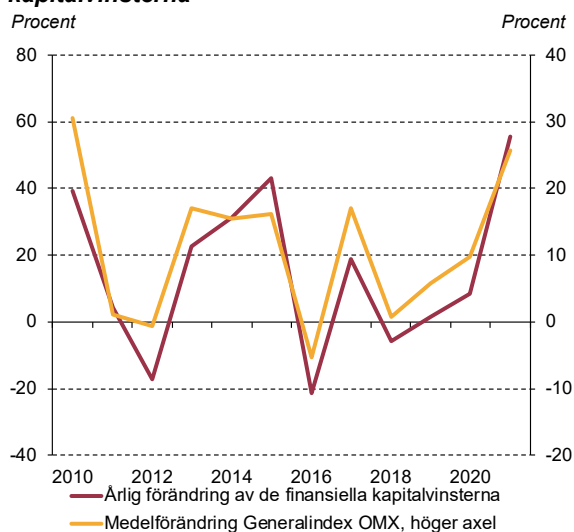
Skatteunderlag	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Utdelningsinkomster	109	83	111	103	104	105
Ränteinkomster	5	5	5	5	5	6
Schablonintäkt investeringsfonder	2	2	3	3	3	3
Schablonintäkt investeringssparkonton	13	13	13	16	22	27
Schablonintäkt uppskovsbelopp	5	6	0	0	0	0
Övrigt	9	11	10	10	10	10
Kapitalinkomster exkl. kapitalvinster	145	120	142	137	145	151
Ränteutgifter	87	92	96	100	110	119
Netto exkl. kapitalvinster	58	28	46	38	35	32
Kapitalvinster, netto	176	174	226	191	149	155
Netto kapitalinkomster	234	201	273	229	184	187
Skatt på kapital, hushåll	70	60	81	68	55	56

Källa: SKV och ESV

Även kapitalvinsterna väntas öka starkt i år, till 4,4 procent av BNP. De finansiella kapitalvinsterna ökar med 56 procent, efter att ha ökat med 9 procent förra året. I år väntas det genomsnittliga börskursindexet bli 26 procent högre än förra året, vilket i hög grad förklaras av den starka utvecklingen av indexet under de tre sista kvartalen förra året och under inledningen av 2021. Historiskt sett har de finansiella kapitalvinsterna följt utvecklingen av medelkursindex relativt väl.

Diagram 5. Årlig förändring av de finansiella kapitalvinsterna

Procent

Källa: ESV

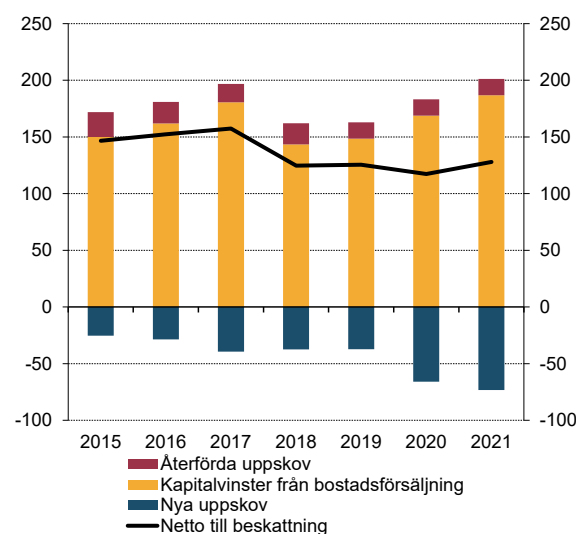
Hushållens reala kapitalvinster fortsätter att öka i år till följd av att bostadspriserna ökade mycket förra året och att de har fortsatt öka hittills i år. De reala kapitalvinster som tas upp till beskattning minskade dock något förra året. Det beror på att uppskovsbeloppet ökar som en följd av att schablonintäkten på uppskovsbeloppet har avskaffats.

Hur mycket uppskovsbeloppet kommer att öka till följd av att schablonintäkten har avskaffats är svårt att bedöma. Hälften av de som gjorde en kapitalvinst till följd av en bostadsförsäljning 2019 var yngre än 50 år. De svarade sammanlagt för ungefär en fjärdedel av kapitalvinsterna. Knappt två tredjedelar av kapitalvinsterna gjordes av personer yngre än 70 år. Eftersom många som har gjort en kapitalvinst är relativt unga är det troligt att många kommer att utnyttja den räntefria krediten som medges via uppskovet. I prognosen antas att 39 procent av kapitalvinsterna kommer att skjutas upp från och med 2020, vilket kan jämföras med 25 procent 2019. Uppskoven minskade skatteintäkterna med 11 miljarder kronor förra året och med 13 miljarder kronor i år, jämfört med 5 miljarder kronor 2019. De ökade uppskoven innebär dock inte en permanent intäktsminskning för staten. En större andel av skattebetalningarna skjuts upp och sker vi ett senare tillfälle.

Diagram 6. Kapitalvinster från bostadsförsäljning

Miljarder kronor

Miljarder kronor

Källa: SKV och ESV

Kapitalvinsternas storlek kan variera kraftigt mellan åren och är mycket svåra att bedöma, framför allt på något eller några års sikt. Den metod som ESV tillämpar innebär att kapitalvinsterna på två års sikt uppgår till det historiska genomsnittet som andel av BNP, justerat för regeländringar. I år uppgår kapitalvinsterna till 4,4 procent av BNP, vilket är högre än genomsnittet som ligger på 3,6 procent. Justerat för regeländringar ligger genomsnittet på 2,7 procent från och med 2023. Det innebär att kapitalvinsterna minskar 2022 och 2023 och att de ligger på en lägre nivå 2023-2024 än de senaste åren.

I prognosen antas även att 100 000 individer kommer att begära omprövning av tidigare års deklarationer och i efterhand begära uppskov med beskattning av sin kapitalvinst.⁸ I den utsträckning som det sker innebär omprövningarna att skatten på kapitalvinsten kommer betalas in vid ett senare tillfälle. I praktiken kan det handla om många år senare. Effekten av omprövningarna väntas bli att skatteintäkterna minskar med 8 miljarder kronor 2021 och med 2 miljarder kronor 2022. Detta redovisas som en negativ övrig skatteintäkt på budgeten. Kapitalskatterna minskar därmed inte till följd av detta.

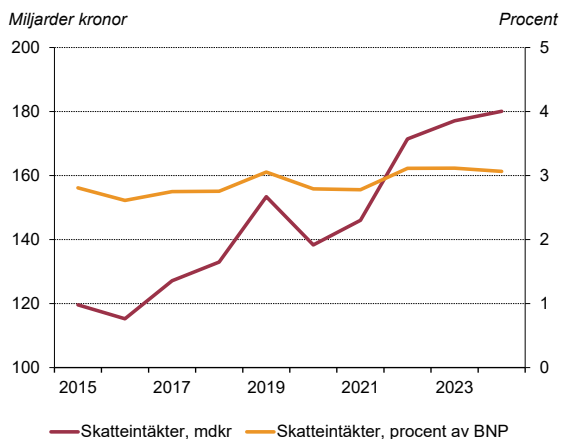
Ökningen av skatt på företagsvinster dämpas av skattesänkningar

Intäkterna från skatt på företagsvinster ökar med 8 miljarder kronor i år. Det är en relativt måttlig ökning från förra årets nivå där företagen påverkades av effekterna av pandemin. Ökningstakten dämpas i år av flera skattesänkningar. Som en del i de nya skattereglerna för företagssektorn som började gälla 2019 sänks skattesatsen i år. Dessutom justeras reglerna något vad gäller koncernbidrag. Regeringen har också föreslagit en skattereduktion för investeringar i inventarier. Skattereduktionen är tillfällig och avser gäller bara för investeringar gjorda under 2021.

Nästa år ökar skatten på företagsvinster kraftigt. Det beror på att den tillfälliga skattereduktionen upphör och att en riskskatt på större kreditinstitut

införs. Dessutom fortsätter återhämtningen i ekonomin. År 2023 ökar skatten på företagsvinster i takt med BNP.

Diagram 7. Skatt på företagsvinster

Källa: ESV

Avkastningsskatten fortsatt låg framöver

Avkastningsskatt tas ut på kapital- och pensionsförsäkringar och påverkas främst av statslåneräntan och värdet på livbolagens tillgångar. Skatten minskar marginellt i år. Från och med nästa år antas intäkterna öka som en följd av att aktiviteten i ekonomin stiger men också för att statslåneräntan på sikt stiger över den lägstanivå som används i beräkningen av skatteunderlaget.

Intäkterna från fastighetsavgiften ökar, både för små- och hyreshus

Taxeringsvärdena för småhus följer prisutvecklingen på landets småhus med viss eftersläpning. De väntas öka med cirka 12 procent mellan 2020 och 2021 på grund av den allmänna fastighetstaxeringen 2021. Intäkterna från fastighetsavgiften beräknas dock endast öka med cirka 7 procent. Det beror på att fastighetsavgiften begränsas av ett takbelopp per bostad.

För småhus med ett taxeringsvärde som understiger 1,1 miljoner kronor, inklusive tomten, är fastighetsavgiften 0,75 procent av taxeringsvärdet. Vid 1,1 miljoner kronor nås takbeloppet. Eftersom lite drygt hälften av landets småhus har ett högre

⁸ Hittills har enligt uppgift ungefär 45 000 personer begärt omprövning för att i efterhand begära uppskov och få tillbaka kapitalvinstskatten. De som sålde sin bostad mellan 2015-2019 kan begära omprövning. Fram till årsskiftet 2020/2021 kunde även de

som sålde sin bostad 2014 begära omprövning och få tillbaka kapitalvinstskatten.

taxeringsvärde än 1,1 miljoner kronor blir den genomsnittliga implicita skattesatsen för alla småhus i landet lägre än 0,75 procent. Storstadsregionerna Stockholm, Göteborg och Malmö har i genomsnitt en lägre implicit skattesats än övriga landet. Skattesatsen är regressiv med avseende på taxeringsvärdet.

Tabell 4. Fastighetsavgift, småhus

Skatteintäkt och implicit skattesats

	Skatteintäkt, mdkr			Implicit skattesats, %		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Stor-Stockholm	2,6	2,7	2,8	0,22	0,22	0,23
Stor-Göteborg	1,4	1,5	1,5	0,28	0,25	0,26
Stor-Malmö	0,9	1,0	1,0	0,34	0,29	0,30
Övriga riket	10,2	11,2	11,4	0,51	0,47	0,48
Riket	15,2	16,3	16,8	0,38	0,36	0,37

Källa: SKV och ESV

Anm.: Endast bostäder som är taxerade som småhus ingår i beräkningen, inte småhus på lantbruksfastigheter eller bostäder på hyreshusfastigheter.

Taxeringsvärdet för hyreshus förväntas öka med 0,47 procent mellan 2020 och 2021. Eftersom den allmänna fastighetstaxeringen för hyreshus sker 2022 förväntas taxeringsvärdet för hyreshus öka med 10,67 procent mellan 2021 och 2022. Likt för småhus ökar intäkterna från hyreshus relativt sett mindre än ökningen i taxeringsvärdet. Det beror på att även fastighetsavgiften för hyreshus begränsas av ett takbelopp. För bostadsbyggnader som understiger ett taxeringsvärde på 486 000 kronor per bostadslägenhet, är fastighetsavgiften 0,3 procent av taxeringsvärdet. Vid ett taxeringsvärde på 486 000 kronor har taket nåtts. Den implicita skattesatsen för hyreshusfastigheter beräknas i genomsnitt vara 0,14 procent från år 2020 till och med år 2022. Storstadsregionerna Stockholm, Göteborg och Malmö har i genomsnitt en lägre implicit skattesats än övriga landet.

Tabell 5. Fastighetsavgift, hyreshus

Skatteintäkt och implicit skattesats

	Skatteintäkt, mdkr			Implicit skattesats, %		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Stor-Stockholm	1,0	1,0	1,1	0,10	0,10	0,09
Stor-Göteborg	0,4	0,4	0,4	0,11	0,11	0,11
Stor-Malmö	0,3	0,3	0,3	0,14	0,14	0,13
Övriga riket	1,7	1,7	1,8	0,20	0,20	0,19
Riket	3,3	3,4	3,5	0,14	0,14	0,14

Källa: SKV och ESV

Anm.: Endast bostäder som är taxerade som hyreshusfastigheter ingår i beräkningen, inte småhus på tomtmark eller småhus på lantbruksfastigheter.

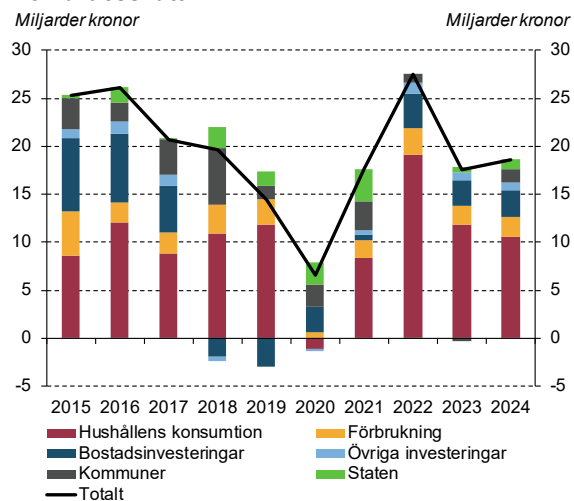
Hushållens konsumtion återhämtar sig

Intäkterna från mervärdesskatten, momsens, uppgår i år till 486 miljarder kronor, vilket är en ökning med 18 miljarder sedan i fjol. Samtliga sektorer bidrar till ökningen av intäkterna.

Merparten av momsintäkterna härrör från hushållens konsumtion, som minskat under pandemin men som nu beräknas öka igen. I fjol var det främst den offentliga sektorn och bostadsinvesteringarna som höll uppe intäkterna från momsens, men i år kommer merparten av intäktsökningen från hushållens konsumtion. Offentlig sektor bidrar dock fortsatt starkt till intäktsökningen även i år.

Återhämtningen i ekonomin fortsätter nästa år. De totala momsintäkterna ökar då med 28 miljarder kronor, varav 19 miljarder kronor kommer från hushållens konsumtion. Åren därefter ökar intäkterna i en något makligare takt, när hushållens konsumtion ökar mer normalt. Även bostadsinvesteringarna bidrar tydligt till intäktsökningen 2022-2024.

Diagram 8. Årlig förändring av intäkterna från mervärdesskatt

Källa: ESV

Alkoholskatteintäkterna minskar från hög nivå

Intäkterna från alkoholskatterna minskar i år med en halv miljard kronor. Det beror på att alkoholförsäljningen via Systembolaget ökade kraftigt förra året i samband med pandemin. Ökningen bedöms dock vara tillfällig och i år är nivån lägre även om den fortfarande är högre än normalt. Nästa år närmar sig intäkterna 2019 års nivå på dryga 15 miljarder kronor. År 2023 höjs skatten på alkohol.

Fossilfria drivmedel ger allt större intäkter

Intäkterna från energi- och koldioxidskatt minskar något i år, till stor del på grund av att koldioxidskatteintäkterna fortsätter att minska. Även energiskatteintäkterna minskar marginellt i år, vilket främst beror på att intäkten från skatt på elektrisk kraft blev ovanligt hög 2020 till följd av en engångsinbetalning från Trafikverket. Sammantaget uppgår intäkterna från energi- och koldioxidskatt till 72 miljarder kronor i år, varav 52 miljarder kronor kommer från energiskatter.

Coronapandemin har bromsat förbrukningen av de flesta energislag. De få undantagen utgörs av vissa biodrivmedel, samt el för vägfordon. Särskilt intäkterna från bensin och fossil diesel minskade 2020 till följd av reducerad energianvändning inom transport och industri, men också på grund av skattesänkningar. I år minskar intäkterna ytterligare på grund av att förbrukningen av bensin och fossil diesel fortsätter att minska, samtidigt som det

beslutats om en tillfälligt lägre uppräkningsstakt av skatteuttaget.

Nästa år bidrar samtliga skattebaser till stora intäktsökningar för både energi- och koldioxidskatt, och biodrivmedlen HVO och FAME står för den absoluta merparten av intäktsökningen. Det förklaras av att de fossilfria drivmedlens andel av transportsektorns förbrukning under prognosperioden ökar från 25 procent i år till uppåt 40 procent 2024.

Svaga intäktsökningar från vägtrafiken

Intäkterna från skatt på vägtrafik ökar i år och nästa år med knappt tre procent eller drygt en halv miljard kronor årligen, vilket främst beror på förstärkningen av bonus-malussystemet och på höjd trängselskatt i Stockholm. Ökningen är dock svagare än både förra året och året dessförinnan då effekten av nytillkomna och ändrade skatteregler var större. År 2023-2024 ökar intäkterna något snabbare igen, med omkring 800 miljoner kronor per år, med anledning av att förstärkningen av malusdelen i bonus-malussystemet får full effekt på fordonsskatterna mot slutet av perioden.

Högre utdelningar från statliga bolag nästa år

I år blir statens aktieutdelningar, som främst baseras på förra årets resultat, strax över 17 miljarder kronor. Det är något lägre än förra året. Nästa år ökar utdelningsinkomsterna med 3 miljarder kronor. Det beror främst på högre förväntade utdelningar från Vattenfall AB och LKAB.

Tillfälligt stort överskott från Svenska Spel

AB Svenska Spels överskott, som uppkommer från försäljningen av lotter och nummerspel samt från Casino Cosmopol, betalas in till staten året efter att överskottet har uppstått. I mars 2020 fattade Svenska Spel beslut om att dra tillbaka sin utdelning till staten med anledning av att pandemins effekter på verksamheterna var svåra att överblicka. Denna utdelning, som avsåg 2019 års resultat, väntas i stället delas ut till staten retroaktivt tillsammans med överskottet för 2020. Detta höjer tillfälligt inkomsten till drygt 3,1 miljarder kronor 2021. År 2022 minskar utdelningen till knappt 2,1 miljarder kronor och därefter ytterligare

något 2023 medan överskotten vänder svagt uppåt igen.

Stor utdelning från Riksbanken i år men minskande inleveranser framöver

Varje år betalar Riksbanken ut vinstmedel till staten. Riksbankens inlevererade överskott ska utgöra 80 procent av det genomsnittliga inleveransgrundande resultatet för de fem senaste åren. I år uppgår Riksbankens utdelning till 6,8 miljarder kronor, vilket är den högsta nivån sedan 2013. Nästa år minskar inleveransen till 2,9 miljarder kronor, och därefter ytterligare år för år. Minskningen beror främst på prognosen om gradvis högre statsobligationsräntor de kommande åren, vilket minskar värdet på Riksbankens obligations-tillgångar och leder till svaga resultat under några år. Till viss del beror minskningen även på att Riksbanken förstärkte riskbufferten i samband med bokslutet för resultatåret 2020 vilket kommer medföra ett något lägre resultatgenomsnitt de kommande fyra åren.

EU-medel för återhämtning tillfaller Sverige

Det europeiska rådet beslutade i somras om en återhämtningsplan efter covid-19, Next Generation EU, som ska stödja den ekonomiska och sociala återhämtningen i EU:s medlemsstater i spåren av coronapandemin. Sverige beräknas ha rätt till cirka 33 miljarder kronor i bidrag från faciliteten. Vi räknar med att Sverige utnyttjar de bidrag från fonden man är berättigad till. Det motsvarar 7 miljarder kronor 2021, 14 miljarder kronor 2022 och knappt 12 miljarder kronor 2023. Förhandlingarna om den exakta utformningen av faciliteten pågår emellertid fortfarande, varför utbetalningarna från fonden kan komma att försenas.

Utgifter på statens budget

De takbegränsade utgifterna ökar ytterligare i år, från den höga nivån förra året. Det beror på anslagsökningar inom bland annat hälso- och sjukvård, försvaret, EU-avgiften och arbetsmarknadsområdet. De krisåtgärder som ligger kvar i år är tillfälliga och gör att de takbegränsade utgifterna minskar nästa år då de upphör. Statens totala utgifter minskar däremot redan i år till följd av en kraftigt minskad nettoutlåning, och de minskar ytterligare nästa år.

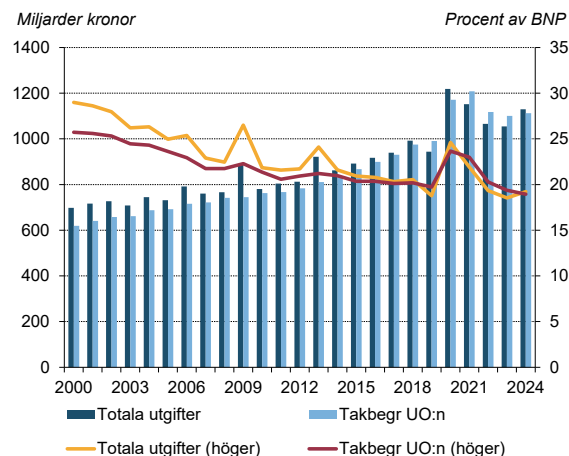
De takbegränsade utgifterna ökar i år men de totala utgifterna minskar

De totala utgifterna på statens budget, det vill säga alla utgiftsområden (UO) och nettoutlåningen, minskar i år med 67 miljarder kronor (6 procent). Det är en följd av att nettoutlåningen minskar med 65 miljarder kronor då lån som tagits upp för Riksbankens räkning förfaller och betalas tillbaka. Även nästa år förfaller några av Riksbankens lån, vilket minskar de totala utgifterna ytterligare. Under 2023 beräknas de sista lånen betalas tillbaka. Nästa år upphör även de krisåtgärder, som med anledning av coronapandemin, är ikraft under delar av innevarande år, vilket gör att utgifterna minskar kraftigt.

De takbegränsade utgiftsområdena, där nettoutlåningen och statsskuldsräntorna inte ingår, ökar med 37 miljarder kronor i år (3 procent). Det är utgifterna för hälso- och sjukvård och social omsorg, försvaret, EU-avgiften och arbetsmarknadsområdet som ökar mest. Utgiftsområden som minskar är framför allt näringsliv och ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning. Det beror på att flera tillfälliga åtgärder för coronapandemin upphör under året, enligt nu gällande beslut, eller

att stöden som betalas ut inte är lika stora som förra året. Nästa år minskar de takbegränsade utgiftsområdena med 91 miljarder kronor då de flesta åtgärderna med anledning av coronapandemin helt har upphört. Att EU-avgiften blir tillfälligt låg bidrar också till att minska utgifterna.

Diagram 9. Utgifter på statens budget

Källa: ESV

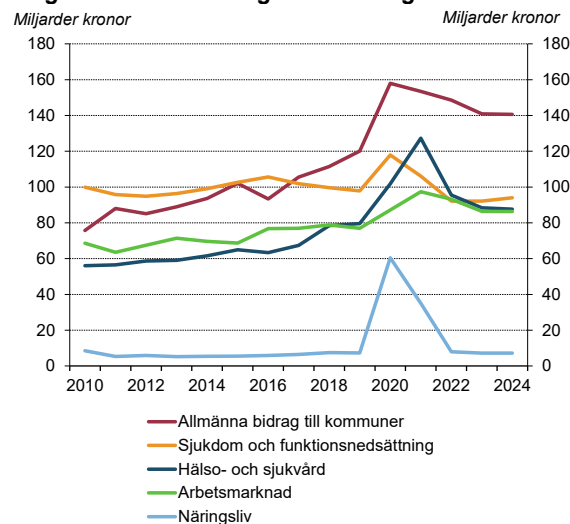
Anm.: De takbegränsade utgiftsområdena bildar tillsammans med statsskuldsräntor, Riksgäldens nettoutlåning och en kassamässig korrigeringspost budgetens totala utgifter.

Utgiftskvoten, det vill säga de totala utgifterna som andel av BNP, uppgår till omkring 22 procent i år. Det är en minskning med nästan 3 procentenheter jämfört med förra året. Utgifterna minskar, främst på grund av återbetalningen av Riksbankens lån, samtidigt som BNP ökar. Kvoten ligger dock kvar på en hög nivå. Nästa år fortsätter kvoten att minska. Utgifterna sjunker kraftigt då bland annat tillfälliga åtgärder för coronapandemin upphör. Utgiftskvoten ligger då på nästan samma nivå som 2019, innan pandemin bröt ut. Även under 2023 fortsätter kvoten att minska något. Kvoten sjunker eftersom det inte ingår någon ytterligare finanspolitik i beräkningarna utöver den som regeringen aviserat eller föreslagit i propositioner. Det innebär att det blir en automatisk budgetförstärkning⁹.

Diagrammet nedan visar ett urval av de utgiftsområden där det sker störst förändring och som vi redovisar mer detaljerat längre fram. Områdena är

hälso- och sjukvård, sjukdom- och funktionsnedsättning, arbetsmarknad, näringsliv samt allmänna bidrag till kommunerna.

Diagram 10. Utveckling av vissa utgiftsområden

Källa: ESV

I tabellen nedan redovisas ESV:s uppskattade effekter 2021 av de åtgärder som presenterats i de fem extra ändringsbudgetar som hittills har lämnats till Riksdagen i år. Sammantaget räknar vi med att utgifterna ökar med 44 miljarder kronor i år med anledning av dem. Det är framför allt utgifterna för omställningsstöden som ESV skiljer sig från regeringens bedömning.

Tabell 6. Utgiftsökningar 2021 till följd av Extra ändringsbudget 1-5 presenterade 2021

Miljarder kronor

	ESV	EÄB1-5	Diff
UO 9 Hälsovård, sjukvård och socialomsorg	15	15	-0,3
UO 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	4	4	-0,3
UO 24 Näringsliv	23	53	-30,3
Övriga utgiftsområden	2	2	-0,4
Totala utgifter	44	75	-31,3

Källa: ESV och regeringen

⁹ För mer information om ESV:s beräkningsmetod se metodrutan i början av rapporten.

Tillfälliga medel till folkhälsa och sjukvård höjer utgifterna i år

Utgifterna inom *Hälso- och sjukvård och social omsorg* ökar i år med ytterligare 25 miljarder kronor (25 procent), efter en kraftig ökning redan förra året. Ökningen beror främst på tillfälliga stöd till följd av coronapandemin, bland annat medel till vaccinering mot covid-19. Nästa år minskar utgifterna med 32 miljarder kronor och 2023 med ytterligare 7 miljarder kronor då de flesta av stöden upphör.

Utgifterna på anslaget Bidrag till folkhälsa och sjukvård ökar med 15 miljarder kronor i år vilket huvudsakligen beror på kostnader för vaccinering och stöd till regionerna för bland annat uppskjuten vård. Anslaget minskar med 31 miljarder kronor 2022 då huvuddelen av de tillfälliga stöden upphör. Från 2023 minskar utgifterna med ytterligare 6 miljarder kronor då bland annat stödet till regionerna för hantering av uppskjuten eller covid-19-relaterad vård upphör efter 2022.

Utgifterna på anslaget Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet ökar med 7 miljarder kronor i år, vilket främst beror på en bred satsning inom äldreområdet och för att höja kunskapen och kompetensen hos personalen inom äldreomsorgen. Från 2022 minskar utgifterna med 2 miljarder kronor, främst beroende på att satsningen på höjd kunskap och kompetens hos personalen inom äldreomsorgen minskar i omfattning.

Utgifterna för läkemedelsförmånerna ökar med 2 miljarder kronor i år och 2022 till följd av det avtal för 2021 som tecknats mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner.

Utgifterna för statlig assistansersättning ökar med 1 miljard kronor 2021. Ökningen beror huvudsakligen på att schablonbeloppet höjs med 3,5 procent 2021, i stället för 1,5 procent som tidigare. Detta medför att den genomsnittliga timersättningen ökar. Antalet brukare fortsätter att minska men samtidigt ökar antalet timmar per brukare. Sammantaget ökar antalet timmar med assistansersättning något.

Fortsatt höga utgifter inom sjukförsäkringsområdet till följd av pandemin

Utgifterna för *Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning* minskar kraftigt i år, men ligger kvar på en hög nivå. Nästa år minskar utgifterna ytterligare och blir då lägre än innan pandemin.

Utgifterna för sjukpenningen minskar i år och nästa år. De tillfälliga stöden som infördes 2020 med anledning av pandemin har successivt förlängts och gäller nu till och med våren 2021. Perioden som stöden går att ansöka om är därmed kortare jämfört med förra året. Stöden avser statlig ersättning för karensavdrag och förebyggande sjukpenning till vissa riskgrupper. Det väntas därtill vara färre som blir sjukskrivna på grund av pandemin i år än under förra året. Dessutom har sjukfall längre än två år börjat minska och vi räknar med att de fortsätter att minska i år och nästa år. En ny lagstiftning väntas leda till att färre sjukfall avslutas vid 180 dagar, vilket delvis motverkar utgiftsminskningen. Reglerna innebär att fler sjukskrivna kan undantas från prövning mot normalt förekommande arbete vid 180 dagar och träder i kraft den 15 mars i år. Därtill har ett tillfälligt stopp av prövning vid 180 dagar införts för perioden december 2020 till och med juni 2021. För 2023-2024 väntas uttaget av sjukpenningdagar följa utvecklingen av arbetskraften, korrigerat för att åldersgränsen för att erhålla sjukpenning höjs från 64 till 65 år 2023.

Utgifterna för *Ersättning för höga sjuklönekostnader* minskar i år och nästa år. Under hösten 2020 stod staten för alla de extra sjuklönekostnader som tillkommit på grund av pandemin. Den tillfälliga utbyggnaden av stödet har förlängts till och med april i år vilket håller uppe utgifterna men de blir ändå lägre än förra året.

Fler personer i program höjer utgifterna inom arbetsmarknadsområdet

Utgifterna inom *Arbetsmarknad och arbetsliv* ökar med ytterligare 10 miljarder kronor (12 procent) i år efter förra årets kraftiga ökning. Ökningen förra året berodde på den hastigt stigande arbetslösheten

till följd av coronapandemin och de tillfälliga regeländringarna som infördes i arbetslöshetsförsäkringen förra året, som gäller till och med 2022. I år minskar den öppna arbetslösheten något men utgifterna för arbetslöshetsersättningen ökar ändå, till följd av en högre medelersättning. Från och med nästa år minskar arbetslösheten tydligt, vilket också gör att utgifterna för arbetslöshetsförsäkringen minskar framöver. Även utgifterna för aktivitetsstödet ökade kraftigt förra året på grund av den ökade arbetslösheten. Många personer trädde då in i jobb- och utvecklingsgarantin och förberedande insatser. I år ökar antalet personer i program ytterligare och därmed ökar även utgifterna. Därefter sjunker de då arbetslösheten minskar och antalet personer i jobb- och utvecklingsgarantin och förberedande insatser blir färre.

Minskad omfattning på de tillfälliga stödåtgärderna inom näringslivsområdet sänker utgifterna

Utgifterna inom *Näringsliv* minskar i år med 25 miljarder kronor (42 procent), vilket främst beror på en minskad omfattning på de stödåtgärder som tillfälligt införts på grund av coronapandemin. Nästa år minskar utgifterna med ytterligare 27 miljarder kronor för att 2023 återgå till en normal nivå om 7 miljarder kronor per år.

Den största delen av minskningen i år, 24 miljarder kronor, beror på att utgifterna för stöd vid korttidsarbete väntas bli mindre än 2020. Stödet kan i år sökas under en kortare period än under 2020 då behovet väntas vara mindre i år. Nästa år minskar utgifterna med 11 miljarder kronor.

Utgifterna på anslaget Kapitalinsatser i statligt ägda företag var ovanligt höga förra året då ett flertal bolag fick kapitaltillskott till följd av pandemin. I år planeras endast kapitaltillskott till Green Cargo AB och utgifterna minskar därför med 9 miljarder kronor jämfört med 2020. För 2022 minskar utgifterna med ytterligare 1 miljard kronor.

Anslaget för omställningsstöd till företag vars nettoomsättning minskat som konsekvens av coronapandemin ökar med 3 miljarder kronor i år för att sedan minska med 8 miljarder kronor 2022 då utbetalningarna upphör. Stödet har hittills avsett perioden mars-juli förra året. Regeringen har dock föreslagit att förlänga stödet till att även omfatta

augusti 2020–april 2021. Ansökan för perioderna augusti 2020–februari 2021 stänger den 30 april. Delar av stödet för 2020 kommer således betalas ut under 2021.

De två anslagen Stöd till enskilda näringsidkare och Stöd till handelsbolag bidrar sammantaget till att utgifterna ökar med 3 miljarder kronor i år. Nästa år minskar utgifterna med 4 miljarder kronor för att därefter upphöra. Stöden ges i huvudsak till enskilda näringsidkare respektive handelsbolag som inte kunnat söka omställningsstödet.

Det tillfälliga stödet för hyreskostnader för vissa företag har förlängts och utgifterna är i stort sett oförändrade 2021 jämfört med 2020. Nästa år minskar utgifterna med 2 miljarder kronor då stödet upphör. Stödet kan ges till hyresvärdar som ger hyresgäster inom bestämda sektorer en rabatt på den fasta delen av hyran för första kvartalet 2021.

Minskade bidrag till kommunerna

Efter den kraftiga ökningen av utgifterna för *Allmänna bidrag till kommuner* förra året minskar utgifterna i år med 4 miljarder kronor (-3 procent). Utgifterna fortsätter sedan att minska under de kommande prognosåren.

Coronapandemin har lett till ökade utgifter för kommunerna. För att stärka välfärden tillfördes därför kommunsektorn extra pengar vid flera tillfällen under 2020, totalt 26 miljarder kronor. Men även tidigare anslagsökningar samt kompensation till kommunerna och regionerna för ytterligare sänkt skatt för personer över 65 år bidrog till att utgifterna ökade mycket. Sammantaget ökade bidragen till kommunerna med 38 miljarder kronor.

De pandemirelaterade extra pengarna som kommunerna fick i fjol var tillfälliga. För att stärka kommunerna och regionerna framöver har de även fått en permanent höjning av de generella bidragen med knappt 13 miljarder kronor från och med i år. Därutöver tillkommer en tillfällig ökning av det generella statsbidraget på 10 miljarder kronor vilket motverkar minskningen i år. Sammantaget minskar de allmänna bidragen till kommunerna med 4 miljarder kronor. Nästa år uppgår de tillfälliga statsbidragen till 5 miljarder kronor. Utgifterna minskar därmed med ytterligare 5 miljarder kronor.

Ny långtidsbudget för EU-avgiften

Utgifterna för *Avgiften till Europeiska unionen* ökar i år med knappt 10 miljarder kronor (20 procent) för att sedan minska kraftigt 2022. Från och med i år räknar ESV med EU:s nya långtidsbudget. Den nya budgeten omfattar perioden 2021-2027. Enligt förslaget ska Sverige fortsatt få rabatt på EU-avgiften. Vi har dock antagit att Sveriges rabatt för 2021 betalas ut först 2022. Det innebär att utgifterna blir tillfälligt höga i år och tillfälligt låga 2022 då vi får rabatt för två år.¹⁰

Övriga utgiftsområden där det sker större förändringar

Utgifterna för *Försvar och samhällets krisberedskap* ökar med 8 miljarder kronor i år och med drygt 5 miljarder kronor nästa år. Utgiftsökningen har pågått under en längre tid och beror framför allt på ökade anslag för att stärka försvarets operativa förmåga.

Utgifterna för *Utbildning och universitetsforskning* ökar med nästan 7 miljarder kronor i år. Nästa år minskar utgifterna med 1 miljard kronor. Utgiftsökningen i år är både en följd av ökade anslag i de senaste budgeterna för bland annat barn- och ungdomsutbildning och tillfälligt fler utbildningsplatser inom vuxenutbildningen och på universitet och högskola.

Utgifterna för *Kultur, medier, trossamfund och fritid* minskar med 2 miljarder kronor i år och ytterligare 2 miljarder kronor 2022. Förändringarna beror främst på att tillfälliga medel har tillförts i samband med coronapandemin. Förra året tillfördes drygt 4 miljarder kronor och i år har knappt 1 miljard kronor hittills tillförts.

Utgifterna för *Kommunikationer* ökar med 9 miljarder kronor i år, men minskar med drygt 3 miljarder kronor nästa år. Ökningen i år beror framför allt på ökade investeringar och underhåll av väg och järnväg, samt tillfälliga stöd för att mildra pandemins effekter på området.

Utgifterna vid sidan om utgiftstaket

Utgifterna för statsskuld räntor blir mycket låga i år, trots en fortsatt stigande statsskuld. Det beror främst på att det låga ränteläget successivt får allt

större genomslag i obligationsstocken, vilket sänker ränteutgifterna. Det är en följd av att gamla lån förfaller och ersätts av nya med betydligt lägre kupongräntor. Denna effekt blir särskilt stor i år eftersom en betydande volym äldre lån förföll i december förra året. Dessutom kommer Riksgälden att emittera en stor volym obligationer till så kallad överkurs. Äldre obligationer som introducerades när räntenivån var högre har en kupongränta som överstiger nuvarande marknadsräntor. Som kompensation för detta betalar köparna ett högre pris (överkurs). Därutöver medför en starkare krona att valutakursvinsterna blir högre.

Nästa år stiger räntebetalningarna då överkurserna och valutavinsterna blir lägre, samtidigt som Riksgälden betalar ut inflationskompensation i samband med att en realobligation förfaller. Under resten av prognosperioden ligger räntebetalningarna kvar på ungefär samma nivå.

Riksgäldens nettoutlåning utgörs av alla förändringar av lån och kontobehållningar i Statens internbank. Den kan därför variera kraftigt mellan åren. Lånet till Riksbanken är en av de poster som varierat mest. I början av året beslutade Riksbanken att de skulle påbörja en övergång till en helt egenfinansierad valutaserv. Det innebär att de kommer att köpa upp utländsk valuta på valutamarknaden. De valutalån som Riksgälden tagit upp för Riksbankens räkning beräknas därför återbetalas i den takt som de förfaller. Återbetalningarna gör att det kommer att uppstå en kraftigt negativ nettoutlåning både i år och kommande två år.

Finansiellt sparande och budgetsaldo

Underskottet i den offentliga sektorns finansiella sparande blir lika stort i år som förra året. Den främsta anledningen till att det blir stort även i år är de omfattande utgiftsökningarna och ytterligare skattesänkningar i budgeten för 2021, samt förlängning av flera av de tillfälliga stöden som infördes under 2020. Det är i staten som merparten av underskottet uppstår. Även kommunsektorn visar underskott, efter ett överskott förra året. Underskottet i kommunsektorn är dock litet jämfört med

¹⁰ Vid införandet av en ny långtidsbudget har det historiskt sett dröjt flera år för EU:s medlemsländer att komma överens om nivån på

enskilda länders rabatter. Vi antar därför att en viss fördröjning kommer att uppstå även denna gång.

åren innan pandemin bröt ut. Ålderspensionssystemet visar överskott under hela prognosperioden, efter ett tillfälligt underskott förra året.

Stora underskott i offentlig sektor 2020-2022

Coronapandemin och de krisåtgärder som infördes för att mildra effekterna av den ledde till ett stort underskott i den offentliga sektorns finansiella sparande förra året. Underskottet blev 166 miljarder kronor, vilket motsvarar 3,3 procent av BNP. Förslag i budgetpropositionen för 2020 om utgiftsökningar och skattesänkningar bidrog också till underskottet. Skatteintäkterna minskade förra året, både som en följd av inbromsningen i ekonomin och såväl tillfälliga som permanenta skattesänkningar. Samtidigt ökade utgifterna i staten kraftigt. I år ökar de ytterligare framför allt till följd av omfattande åtgärder i syfte att stimulera återhämtningen i ekonomin. Förlängning av vissa av de tillfälliga stöden som infördes under 2020 bidrar också till underskottet. Inkomsterna i staten ökar samtidigt mycket i år även om uppgången hålls tillbaka av skattesänkningar. Sammantaget blir underskottet i staten ungefär lika stort i år som förra året.

Kommunsektorn visade ett överskott förra året då utgifterna ökade förhållandevis svagt eftersom många verksamheter inte kunde genomföras som normalt. Samtidigt ökade inkomsterna starkt genom en kraftig tillfällig höjning av statsbidragen. I år ökar utgifterna betydligt mer och kommunsektorn visar återigen ett underskott. Underskottet är dock litet jämfört med åren innan pandemin bröt ut. Det beror främst på att inkomsterna ökar starkt i år eftersom kommunsektorn får tillfälligt höga statsbidrag även i år samtidigt som skatteintäkterna ökar mer än förra året. Även om utgifterna ökar mycket blir underskottet litet. Nästa år minskar inkomsterna då de flesta av de tillfälliga statsbidragen försvinner. Då blir underskottet 24 miljarder kronor större än i år.

Ålderspensionssystemet visade ett underskott förra året eftersom skatteintäkterna ökade svagt och kapitalinkomsterna sjönk kraftigt då bland annat aktieutdelningarna minskade i spåren av pandemin. I år ökar kapitalinkomsterna med ungefär samma belopp som de minskade med förra året och skatteintäkterna ökar snabbare. Därmed visar ålderspensionssystemet återigen ett överskott.

Sammantaget blir underskottet i den offentliga sektorn lika stort som förra året, i miljarder kronor. I procent av BNP blir det dock lite lägre eftersom BNP ökar mycket i år. Nästa år blir underskottet betydligt mindre då utgifterna sjunker. Från och med 2023 visar den offentliga sektorn åter överskott då utgifterna ökar förhållandevis svagt. Den svaga utgiftsökningen förklaras till stor del av att ESV inte räknar med några ytterligare utgiftsökningar utöver de som är beslutade eller aviserade. Det innebär bland annat att flera anslag är nominellt oförändrade, se metodruta i början av rapporten.

Tabell 7. Finansiellt sparande i offentlig sektor
Miljarder kronor om inget annat anges

	2020	2021	2022	2023	2024
Totala inkomster	2 401	2 504	2 623	2 712	2 807
Procent av BNP	48,5	47,6	47,6	47,7	47,8
Totala utgifter	2 567	2 669	2 655	2 673	2 731
Procent av BNP	51,8	50,8	48,2	47,0	46,5
Finansiellt sparande i offentlig sektor	-166	-166	-31	39	76
Procent av BNP	-3,3	-3,2	-0,6	0,7	1,3
Sparande per delsektor					
Statlig sektor	-167	-164	-5	52	82
Kommunal sektor	11	-8	-32	-21	-17
Ålderspensionssystemet	-10	6	5	7	12

Källa: SCB och ESV

Underskottet i staten större i år än förra året

Det finansiella sparandet i staten beräknas visa ett ungefär lika stort underskott i år som förra året. Underskottet uppgår till 164 miljarder kronor, motsvarande 3,1 procent av BNP. Det förklaras av att utgifterna ökar ytterligare, efter den kraftiga ökningen förra året. Inkomsterna ökar igen efter att ha minskat förra året, men de ligger ändå kvar på en relativt låg nivå, bland annat till följd av skattesänkningar. Ökningen av inkomsterna är inte tillräckligt stor för att underskottet ska minska i någon större utsträckning. Utgifterna ökade mycket förra året på grund av de krisåtgärder som vidtoggs för att mildra effekterna av pandemin. Stora utgiftsökningar i budgeten för 2021 och förlängning av vissa av de tillfälliga stöden leder till att utgifterna fortsätter att öka i år och de ligger därmed kvar på en betydligt högre nivå som andel av BNP än innan pandemin.

Tabell 8. Inkomster och utgifter i staten
Miljarder kronor

	2020	2021	2022	2023	2024
Inkomster	1 229	1 278	1 349	1 394	1 442
Förändring inkomster	-59	49	72	44	49
Skatter och avgifter	1 053	1 104	1 171	1 209	1 251
Kapitalinkomster	33	27	27	29	31
Övriga inkomster	143	148	152	156	160
Utgifter	1 396	1 442	1 354	1 341	1 360
Förändring utgifter	177	46	-87	-13	19
Transfereringar och subventioner	913	920	836	814	821
Konsumtion	339	366	366	372	380
Investeringar	127	138	136	140	145
Övriga utgifter	17	17	16	15	14
Finansiellt sparande	-167	-164	-5	52	82

Källa: SCB och ESV

Nästa år minskar underskottet till 5 miljarder kronor, motsvarande 0,1 procent av BNP. Det beror främst på att utgifterna minskar med nästan 90 miljarder kronor då de flesta av de tillfälliga stöden upphör. Inkomsterna ökar också snabbt som en följd av återhämtningen i ekonomin i kombination med att vissa tillfälliga skattesänkningar upphör. Det bidrar också till att förbättra det finansiella sparandet. Under 2023 och 2024 vänder underskottet till överskott då inkomsterna ökar i takt med BNP samtidigt som utgifterna ökar svagt.

Stora skillnader mellan budgetsaldot och det finansiella sparandet

Till skillnad från det finansiella sparandet minskar underskottet i budgetsaldot i år jämfört med förra året. Underskottet är hela 157 miljarder kronor mindre i år än förra året. Det beror på att utgifterna minskar kraftigt. Det är framför allt Riksgäldens nettoutlåning som minskar, men även minskade utgifter för statsskuldsräntor och kassamässig korrigering bidrar. Nästa år vänder underskottet till ett överskott på 118 miljarder kronor.

Tabell 9. Statens budget i sammandrag samt bro mellan finansiellt sparande och budgetsaldo
Miljarder kronor

	2020	2021	2022	2023	2024
Finansiellt sparande	-166	-164	-5	52	82
Avgränsningar	20	-74	-87	-79	1
Periodiseringar	35	-26	-36	-16	-14
Övrigt	0	0	0	0	0
Budgetsaldo	-221	-64	118	147	96
Totala inkomster	999	1 088	1 184	1 202	1 225
Skatteintäkter	1064	1113	1181	1218	1262
Periodiseringar	-26	18	35	19	18
Skatteinkomster	1 037	1 130	1 215	1 237	1 279
Övriga inkomster	-39	-42	-32	-35	-54
Totala utgifter	1 219	1 152	1 065	1 054	1 130
Utg.omr. exkl. räntor	1 171	1 208	1 118	1 101	1 113
Statsskuldsräntor	20	-9	9	9	8
Kassamässig korrig.	7	-4	0	0	0
Riksgäldens nettoutlåning	21	-44	-62	-56	9

Källa: ESV

Skillnaderna mellan statens finansiella sparande och saldot på statens budget beror på olika avgränsningar i saldobegreppen, men även på olika sätt att periodisera utgifter och inkomster. I år uppgår skillnaden mellan det finansiella sparandet och budgetsaldot till 100 miljarder kronor. Budgetsaldot visar ett betydligt mindre underskott än det finansiella sparandet. Skillnaden förklaras framför allt av amorteringen av Riksbankens lån som gör att Riksgäldens nettoutlåning minskar med 57 miljarder kronor i år. Det förbättrar budgetsaldot, men påverkar inte det finansiella sparandet. Stora skatteperiodiseringar bidrar också till skillnader mellan budgetsaldot och sparandet.

Nästa år visar budgetsaldot ett överskott på 118 miljarder kronor samtidigt som sparandet visar ett underskott på 5 miljarder kronor. Skillnaden är alltså ännu större än i år. Även nästa år beror skillnaden mellan de olika måtten på stora periodiseringar och på avgränsningar. Riksbankens lån fortsätter att amorteras under 2022 och 2023.

Underskott i kommunsektorn framöver

För första gången sedan 2010 var det finansiella sparandet i kommunsektorn positivt 2020. Det beror på att inkomsterna ökade snabbare än utgifterna. På inkomstsidan var det främst tillfälliga statsbidrag för att kompensera för kostnader som uppstår till följd av coronapandemin som bidrog till ökningen. Samtidigt som vårdbehovet ökade till följd av pandemin minskade utgifterna för andra verksamheter under 2020. Både kommuner och regioner påverkades av pandemin genom att vissa verksamheter inte kunde genomföras som planerat. Dessutom minskade investeringarna. Totalt sett ökade därför utgifterna långsamt under 2020. Av samma anledning stärktes också resultatet i kommunsektorn, till ett överskott om 55 miljarder kronor.

Även i år ökar inkomsterna relativt mycket, dels genom att ökningstakten i skatteintäkterna är högre som en följd av återhämtningen i ekonomin, dels genom att statsbidragen ökar ytterligare. Samtidigt ökar utgifterna mycket till följd av att verksamheten inom både kommuner och regioner väntas kunna återgå till en mer normal nivå under året och vissa aktiviteter som inte utfördes under förra året i stället behöver genomföras i år (exempelvis inom vården). Sammantaget leder det till att det finansiella sparandet återigen visar underskott.

Givet att de permanenta statsbidragen inte höjs ytterligare framöver behöver verksamhetsvolymen i kommunsektorn hållas tillbaka efter 2021. Höjningen av de generella statsbidragen för 2021 i budgetpropositionen är bara tillfällig och ger 10 miljarder kronor 2021 och 5 miljarder kronor 2022. ESV:s prognos utgår från de beslut om kommunal utdebitering och statsbidrag som finns och konsumtionsvolymen anpassas därefter så att sektorn som helhet klarar balanskravet.¹¹ Givet dessa beräkningsförutsättningar bedöms inte konsumtionen kunna öka i takt med den demografiska utvecklingen efter 2021. Årets starka resultat avspeglar den utmaning som kommuner och regioner står inför när det kommer till att bemanna all verksamhet som staten skjutit till medel för att genomföra under 2021. Regionerna bedöms delvis hantera denna utmaning genom att skjuta en del av

verksamheten till kommande år och finansiera detta genom att disponera medel i Resultatutjämningsreserven. Nästa år bedöms man plocka ut ca en tredjedel av de medel som man enligt preliminära uppgifter från Statistiska centralbyrån har satt av i Resultatutjämningsreserven 2020 (drygt 4 miljarder kronor var enligt dessa uppgifter regionernas avsättningar i Resultatutjämningsreserven 2020). Försiktigheten i detta antagande, vad storleken beträffar, reflekterar den stora osäkerhet som råder om i vad mån regionerna ser detta som en rimlig tillämpning av Resultatutjämningsreservens regelverk.

Tabell 10. Inkomster och utgifter i kommunsektorn
Miljarder kronor

	2020	2021	2022	2023	2024
Inkomster	1 221	1 270	1 271	1 288	1 323
Förändring inkomster	74	49	1	17	35
Skatter	762	785	813	841	870
Statsbidrag ¹	260	276	240	223	222
Övriga inkomster	125	161	217	208	196
Utgifter	1 209	1 278	1 303	1 309	1 340
Förändring utgifter	17	69	25	6	31
Konsumtion	984	1 052	1 070	1 070	1 097
Investeringar	128	123	125	128	132
Övriga utgifter	81	35	84	105	80
Finansiellt sparande	11	-8	-32	-21	-17
Resultat	55	31	6	10	10

Källa: SCB och ESV

¹Statsbidrag enligt NR exklusive moms och inklusive kapitaltransferringar

Underskott i ålderspensionssystemet förra året vänds till överskott i år

Förra året uppstod ett underskott i ålderspensionssystemets finansiella sparande eftersom skatteintäkterna ökade svagt och kapitalinkomsterna sjönk i spåren av pandemin, främst var det aktieutdelningarna som minskade. I år ökar kapitalinkomsterna med ungefär samma belopp som de minskade förra året. Samtidigt ökar skatteintäkterna mer och utgifterna ökar i långsammare takt än förra året. Sektorn visar därmed återigen ett överskott. Kommande år är överskottet ungefär lika stort som i år, men det stiger något i slutet av prognosperioden.

¹¹ För mer information om ESV:s beräkningsmetod se metodrutan i början av rapporten.

Tabell 11. Inkomster och utgifter i ålderspensionssystemet
Miljarder kronor

	2020	2021	2022	2023	2024
Inkomster	324	347	360	370	382
Förändring inkomster	-4	24	13	10	12
Skatter och avgifter	271	281	294	304	315
Kapitalinkomster	27	39	39	40	41
Övriga inkomster	27	27	27	26	27
Utgifter	334	341	354	363	371
Förändring utgifter	12	7	13	9	7
Transfereringar och subventioner	330	336	350	358	366
Konsumtion	4	4	4	4	5
Finansiellt sparande	-10	6	5	7	12

Källa: SCB och ESV

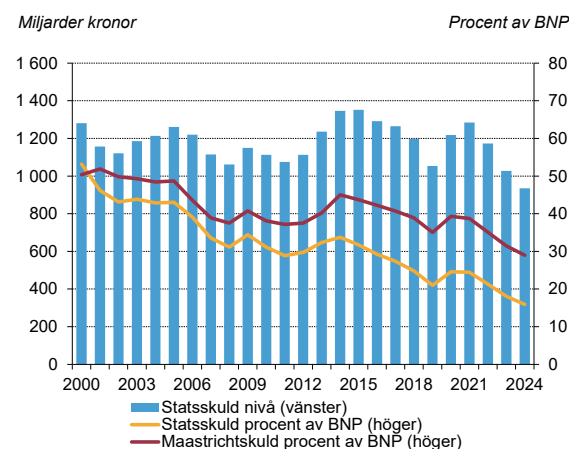
Den offentliga skulden

Maastrichtskulden steg kraftigt förra året till följd av pandemin och de vidtagna motåtgärderna. I år fortsätter den att stiga i miljarder kronor, men ligger kvar kring 39 procent som andel av BNP. Ökningen motverkas av en positiv engångseffekt i form av återbetalning av Riksbankslån. Nästa år sjunker skulden igen då ekonomin fortsätter att återhämta sig, krisåtgärder dras tillbaka och Riksbanken fortsätter att amortera sina valutalån. Den konsoliderade statsskulden uppvisar samma mönster och blir strax över 24 procent av BNP i år för att därefter minska. I ett internationellt perspektiv är Sveriges offentliga skuld fortfarande låg.

Maastrichtskulden fortsätter att stiga i år

Efter att ha fallit fem år i rad steg den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld (Maastrichtskulden) snabbt under förra året. I år fortsätter den att stiga i nivå, men till följd av en stark BNP-tillväxt så sjunker skuldkvoten något. Trots förra årets ökning är Sveriges skuldkvot betydligt lägre än genomsnittet bland EU-länderna. Redan nästa år börjar skulden sjunka igen.

Diagram 11. Statsskuld och Maastrichtskuld

Källa: SCB och ESV

Statsskulden fortsätter att öka i år

Den konsoliderade statsskulden ökade med hela 164 miljarder kronor förra året. Det var en följd av den snabba inbromsningen i ekonomin och temporära krisåtgärder som försvagade budget-saldot. Skuldökningen fortsätter i år, men motverkas av Riksbankens beslut att betala tillbaka de lån som tagits upp för att stärka valutareserven. Nästa år sjunker skulden i takt med att ekonomin stärks, krisåtgärder dras tillbaka och Riksbanken fortsätter att amortera valutalån.

Tabell 12. Statsskuldens förändring och nivå
Miljarder kronor om inget annat anges

	2020	2021	2022	2023	2024
Statsskuldens förändring	164	67	-112	-146	-92
varav till följd av:					
Budgetsaldot (omvänt tecken)	221	64	-118	-147	-96
Orealiserade valutakursdifferenser	-30	0	6	-1	0
Riksgäldens förvaltningsstillgångar	10	-8	0	0	0
Övriga skulddispositioner. m.m.	-37	11	0	3	3
Konsoliderad statsskuld vid årets utgång	1 218	1 285	1 173	1 028	935
procent av BNP	24,6	24,5	21,3	18,1	15,9

Källa: Riksgälden, SCB och ESV

Statens skuldkvot är i det närmaste oförändrad i år, trots budgetunderskottet. Det beror på den starka BNP-tillväxten. Resten av prognosperioden sjunker kvoten snabbt då BNP växer och statsbudgeten vänder till överskott, inte minst på grund av positiva engångseffekter.

Tabell 13. Dekomponering av skuldkvotens förändring
Procentenheter

	2020	2021	2022	2023	2024
Skuldkvotens förändring	3,6	-0,1	-3,2	-3,2	-2,2
<i>Bidrag från:</i>					
BNP-tillväxten	0,3	-1,4	-1,1	-0,7	-0,6
Budgetsaldot	4,5	1,2	-2,1	-2,6	-1,6
<i>varav engångseffekter</i>	3,5	0,5	-1,5	-1,4	0,0
Skulddispositioner m.m.	-1,1	0,1	0,1	0,0	0,1

Källa: Riksgälden, SCB och ESV

Engångseffekter har stor påverkan

Statens budget, liksom statsskulden, påverkas i varierande grad av engångseffekter enskilda år. Förra året var nettot av engångseffekterna kraftigt negativt och försvagade budgetsaldot med 173 miljarder kronor. Det beror främst på att flertalet av de omfattande stöd och stimulanser som införts för att mildra de ekonomiska effekterna av pandemin är tillfälliga.

Även i år blir engångseffekterna negativa, främst på grund av att flera av krisåtgärderna förlängs. De kommande två åren blir nettot av engångseffekterna däremot positivt. Riksbanken har beslutat att ersätta den del av valutaservan som lånats upp via Riksgälden med egen finansiering. Det innebär att Riksbanken kommer att amortera valutalån på över 180 miljarder kronor under 2021-2023, vilket stärker budgetsaldot och sänker skulden.

Kapitalplaceringar på skattekontot har medfört stora engångseffekter de senaste åren. Kapitalplaceringarna byggdes upp under perioden 2015-2018, då många företag och privatpersoner satte in mer pengar än nödvändigt på sina skattekonton eftersom inlåningsräntan var förhållandevis förmånlig. Det medförde positiva engångseffekter för budgetsaldot och statsskulden dessa år.¹² Till följd

¹² Kapitalplaceringarna påverkar budgetsaldot och statsskulden, men inte Maastrichtskulden.

av stigande marknadsräntor under slutet av 2019 bedöms nivån på kapitalplaceringarna ha minskat med 5 miljarder kronor. Eftersom marknadsräntorna sjunkit tillbaka i samband med pandemin och väntas fortsätta vara mycket låga under prognosperioden, är vår nuvarande bedömning att det placerade kapitalet kommer att vara oförändrat till 2024. Bedömningen är dock mycket osäker. Dels är det svårt att avgöra vilken nivå på marknadsräntorna som kommer att krävas för att kapitalplaceringarna ska börja minska, dels är bedömningar av framtida räntenivåer i sig behäftade med osäkerhet. Det kan heller inte uteslutas att lågkonjunkturen medför att företag drabbas av likviditetsbrist och minskar sina kapitalplaceringar av det skälet.

De budgetpolitiska målen

Det strukturella sparandet försvagas med 0,5 procentenheter i år, till -2,2 procent av BNP. Sparandet avviker därmed tydligt från målnivån både 2020 och 2021. En avvikelse från målnivåerna är dock motiverad i den djupa ekonomiska kris som pandemin har orsakat. Även Maastrichtskulden ligger över målnivån men strax under det övre gränsvärdet för skuldankaret. Kommunsektorn som helhet klarar balanskravet i år men från 2022 och framåt blir det betydligt svårare för kommunsektorn att nå balans. Utgiftstaket klaras med god marginal både i år och nästa år, trots stora utgiftsökningar, eftersom taket har höjts båda åren.

Det strukturella sparandet långt under målnivån i år och nästa år

Det strukturella sparandet beräknas visa ett underskott på 2,2 procent av potentiell BNP i år. Underskottet är 0,5 procentenheter större än förra året. Det strukturella sparandet försämras även om det faktiska i stort sett är oförändrat eftersom BNP-gapet är mindre i år än förra året. Jämfört med förra året är alltså en större del av underskottet strukturellt och kan därmed inte anses bero på den svaga konjunkturen.

Nästa år blir underskottet i det strukturella sparandet betydligt mindre, men det ligger ändå under

målnivån. Sparandet avviker således tydligt från målnivån för överskottsmålet både i år och nästa år, men avvikelsen är betydligt större i år.¹³ Av det finanspolitiska ramverket¹⁴ framgår det dock att en avvikelse från målnivån kan vara motiverad vid en djup ekonomisk kris, som den vi är inne i nu. Kraftfulla åtgärder för att mildra effekterna av pandemin och stötta återhämtningen är viktiga. ESV bedömer därför att det är motiverat med en avvikelse från målnivån.

Regeringen ska enligt det finanspolitiska ramverket redogöra för hur en återgång till målet ska ske när en avvikelse uppstår. Om en avvikelse inte kan återtå under det närmast följande budgetåret bör regeringens plan enligt ramverket innehålla ett tydligt politiskt åtagande för det strukturella sparandet, för såväl budgetåret som för åren därefter. Ett sådant åtagande bör normalt utformas så att den målsatta nivån för sparandet nås när konjunkturen är i balans igen.

Regeringen uppgav i budgetpropositionen för 2021 att det i detta läge inte är lämpligt att ange en tydlig plan för att återföra det strukturella sparandet till målnivån. Regeringen hänvisade till att den ekonomiska utvecklingen fortsatt är oförutsägbar i spåren av pandemin. Samtidigt är penningpolitikens möjligheter att stimulera ekonomin begränsad eftersom reporäntan redan är låg, vilket innebär att finanspolitiken bör bidra mer. ESV delar regeringens bedömning. När det ekonomiska läget har stabiliserats bör regeringen dock presentera en plan för hur sparandet på sikt ska återgå till målnivån. Hur snabbt en återgång till målnivån ska ske är en avvägning mellan att å ena sidan stabilisera de offentliga finanserna och å andra sidan inte dämpa konjunkturen i alltför stor utsträckning, vilket kan ha negativa effekter på de offentliga finanserna på sikt.

Tabell 14. Offentligt sparande och indikatorer för uppföljning av överskottsmålet

Procent av BNP resp. procent av potentiell BNP

	2020	2021	2022
Finansiellt sparande	-3,3	-3,2	-0,6
Bakåtblickande åttaårssnitt, finansiellt sparande	-0,3	-0,5	-0,4
Strukturellt sparande ¹	-1,7	-2,2	-0,6
BNP-gap ¹	-4,0	-1,7	-0,1
Bakåtblickande åttaårssnitt, BNP-gap ¹	-0,3	-0,3	-0,1

Källa: ESV

¹ Procent av potentiell BNP

För att utvärdera överskottsmålet på sikt, vid en översyn av överskottsmålet vart åttonde år (första gången 2027), används ett genomsnitt för sparandet under de senaste åtta åren. Under 2021 och 2022 ligger åttaårssnittet långt under målnivån, främst till följd av de stora underskotten i år och nästa år. Det indikerar att det kan bli svårt att nå upp till ett åttaårigt genomsnitt för sparandet år 2027 då det ska ske en översyn av överskottsmålet. Att sparandet ligger under åttaårssnittet i år och nästa år förklaras dock till viss del av att BNP-gapet i genomsnitt bedöms ha varit negativt under jämförelseperioden. Konjunkturen har således inte varit neutral. Det bör beaktas när man utvärderar överskottsmålet, som ska gälla över en konjunkturcykel.

Skulden något under gränsvärdet för skuldankaret

År 2019, innan pandemin bröt ut, låg Maastrichtskulden på 35,1 procent av BNP, det vill säga i nivå med skuldankaret. Det stora underskottet förra året gjorde att Maastrichtskulden ökade med drygt 4 procentenheter, till 39 procent, och låg då strax under det övre gränsvärdet för skuldankaret. I år

¹³ Överskottsmålet för det finansiella sparandet är 0,33 procent av BNP över en konjunkturcykel. Det strukturella sparandet används som indikator i den framåtblickande uppföljningen av målet. För mer

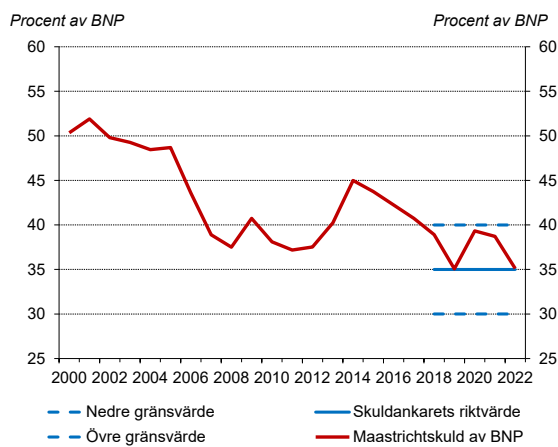
information om hur ESV bedömer överskottsmålet se fördjupningsavsnittet Utgångspunkter för uppföljning och utvärdering av överskottsmål och skuldankare i ESV:s prognos från januari 2019.

¹⁴ Ramverk för finanspolitiken, skr. 2017/18:207

fortsätter skulden att öka i miljarder kronor till följd av det stora underskottet i de offentliga finanserna. I procent av BNP ligger dock skulden kvar på 39 procent eftersom BNP växer. Även om Maastrichtskulden har stigit är den fortfarande låg i ett internationellt perspektiv. Låga marknadsräntor gör också att upplåningskostnaden är låg. Så länge marknadsräntorna är kvar på låga nivåer är kostnaden för den högre skuldsättningen begränsad.

Skulden sänks i år och de kommande två åren med sammanlagt 180 miljarder kronor, motsvarande 3,3 procent av BNP, till följd av att Riksbankens lån i Riksgälden betalas tillbaka. Det skulle kunna föranleda en teknisk justering av nivån på skuldankaret på motsvarande sätt som det har skett för utgiftstaket. Men Riksbankslånet var taget när nivån på skuldankaret bestämdes och det framgår inte av ramverket om lånet påverkade vilken nivå skuldankaret fastställdes till.

Diagram 12. Maastrichtskulden och skuldankaret

Källa: ESV

Utgiftstaket klaras med god marginal

I höstens budgetproposition för 2021 höjdes utgiftstaket för 2021 med 252 miljarder kronor och för 2022 med 132 miljarder kronor. Motiveringen var de stora behoven att öka utgifterna till följd av pandemin. Höjningen leder till att utgiftstaket klaras med god marginal både i år och nästa år, trots att utgifterna ligger på en hög nivå i år.

Tabell 15. Uppföljning av de takbegränsade utgifterna

Miljarder kronor om inget annat anges

	2020	2021	2022	2023
Utgiftstak	1 743	1 695	1 634	1 539
<i>i procent av BNP</i>	35,2	32,3	29,7	27,1
Takbegränsade utgifter	1 501	1 544	1 466	1 457
<i>i procent av BNP</i>	30,3	29,4	26,6	25,6
Marginal till utgiftstaket	242	151	168	82
<i>i procent av utgiftstak</i>	13,9	8,9	10,3	5,3
Säkerhetsmarginal		17	25	31
<i>i procent av utgiftstak</i>		1,0	1,5	2,0
Kvarvarande marginal		134	144	51
<i>i procent av BNP</i>		2,6	2,6	0,9

Källa: ESV.

Anm.: Utgiftstaken för 2021-2022 är beslutade. Utgiftstaket för 2023 är regeringens förslag enligt Budgetpropositionen för 2021. Säkerhetsmarginalen är ESV:s rekommendation för hur stor marginal som behövs för att klara oväntade utgiftsökningar.

Kommunsektorn klarar balanskravet med god marginal även i år

Kommunsektorn som helhet klarade balanskravet 2020 med mycket god marginal. Det beror på att statsbidragen ökade med hela 55 miljarder kronor samtidigt som utgifterna totalt sett ökade svagt. Att utgifterna ökade måttligt, trots stort vårdbehov på grund av corona, berodde på att många verksamheter inte kunde genomföras till följd av pandemin. Enligt de första preliminära uppgifterna från SCB har omkring 2 miljarder kronor av förra årets överskott satts av till resultatutjämningsreserven i kommunerna och drygt 4 miljarder kronor i regionerna. Reserven ger kommuner och regioner möjlighet att under vissa förutsättningar täcka framtida underskott i resultatet.

Kommunsektorn antas klara balanskravet även i år, även om marginalen bedöms bli väsentligt mindre än förra året. Att marginalen blir mindre beror i hög grad på att flera av de verksamheter som inte kunde genomföras på normal nivå under förra året på grund av coronapandemin väntas återgå till en mer normal omfattning. Samtidigt bedöms insatser inom framför allt vården, som uteblev under förra året, genomföras i år. Dessutom minskar statsbidragen efter att ha varit tillfälligt höga i år. De

ligger dock ändå kvar på en relativt hög nivå. År 2022 och 2023 bedöms det vara nödvändigt att kommunsektorn minskar verksamhetsvolymen för att klara balanskravet givet oförändrad kommunal utdebitering och inga ytterligare höjningar av statsbidragen (se metodrutin i början av rapporten). Regionerna bedöms sammantaget disponera omkring en tredjedel av de medel som förra året avsattes i resultatutjämningsreserven under 2022 för att därigenom klara balanskravet.

Tabell 16. Resultat i kommunsektorn
Miljarder kronor

	2020	2021	2022	2023	2024
Resultat	55	31	6	10	10
Andel av skatter och bidrag, procent	5,0	2,7	0,5	0,9	0,9

Källa: ESV

Revideringar sedan novemberprognosen

Återhämtningen i ekonomin väntas nu ske snabbare än den bedömning som gjordes i ESV:s novemberprognos. BNP- och sysselsättningstillväxten har höjts i år. Skatteintäkterna har reviderats upp alla år. Höjd lönesumma ökar skatteintäkterna från arbete. Högre förväntad tillväxt i ekonomin har ökat skatteintäkterna från kapital, och då särskilt skatt på företagsvinster, samt skatt på konsumtion. De takbegränsade utgifterna i statens budget har höjts kraftigt på grund av de fem extra ändringsbudgetar som presenterats. De totala utgifterna är dock nedreviderade 2021-2023. Det beror på att Riksbanken har beslutat att betala tillbaka sina lån i Riksgälden. Det medför att Riksgäldskontorets nettoutlåning är kraftigt nedreviderad 2021-2023. Sparandet i den offentliga sektorn har reviderats upp samtliga år förutom i år.

Makroekonomisk utveckling

BNP-tillväxten blev inte fullt så svag 2020 som bedömdes i föregående prognos. Det beror främst på att investeringarna utvecklades mycket starkare än beräknat. I år är BNP-tillväxten uppreviderad med nästan 1 procentenhet jämfört med prognosen i november. Detta beror främst på att andra halvåret 2020 blev starkare än vad som bedömdes i novemberprognosen, vilket gör att vi går in i 2021 med en högre nivå på BNP. För offentlig konsumtion, som

blev svagare än väntat förra året, har dock tillväxten höjts kraftigt. Eftersom BNP-tillväxten har höjts både i år och för 2020 har en del av den återhämtning som i novemberprognosen bedömdes ske först 2022 redan materialiserats. Därför har BNP-tillväxten reviderats ned med 0,8 procentenheter 2022 och ytterligare några tiondelar 2023. Sysselsättningen har reviderats upp kraftigt i år till följd av att BNP har höjts och att utfallet har varit högre än väntat de senaste månaderna. Men liksom för BNP är tillväxten sänkt 2022. I nivå är dock både BNP och sysselsättningen högre hela prognosperioden än i novemberprognosen eftersom de potentiella nivåerna har höjts.

Tabell 17. Makroekonomiska nyckeltal, revideringar sedan novemberprognosen
Skillnad i årlig procentuell förändring, procentenheter, om inget annat anges

	2020	2021	2022	2023	2024
BNP, fasta priser	0,8	0,9	-0,8	-0,4	0,0
Sysselsatta	0,3	-0,3	-0,9	0,1	0,1
Sysselsatta, exkl. justering av AKU	0,3	1,2	-1,2	0,1	0,1
Arbetslöshet, nivå	-0,2	-0,9	0,1	0,0	-0,1
Arbetslöshet, nivå, exkl. justering AKU	-0,2	-1,0	0,0	-0,1	-0,1
Antal arbetade timmar	-0,3	1,4	-0,5	-0,2	0,2
Löner enligt KL	0,0	0,0	-0,1	0,0	0,0
Lönesumma	0,5	0,9	-0,9	-0,1	0,4
KPIF	0,0	0,2	0,2	0,1	0,0
KPI	0,0	0,2	0,1	0,1	0,0
Reporänta, vid årets slut, värde vid årets slut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
10-årig statsobligation, årsgenomsnitt	0,0	0,2	0,1	0,1	0,2
SEK/Euro, årsgenomsnitt	0,0	-0,3	-0,3	-0,2	-0,1

Källa: SCB och ESV

- I förhållande till novemberprognosen bedöms BNP-tillväxten bli 0,9 procentenheter starkare 2021. Det beror främst på att offentlig konsumtion har reviderats upp kraftigt till följd av ytterligare utgiftsökningar som aviserats efter budgetpropositionen för 2021. Nästa år har dock BNP-tillväxten sänkts eftersom mycket av den återhämtning som bedömdes komma först då, redan har kommit, eller väntas komma under 2021. Det är såväl hushållens konsumtion som investeringarna samt exporten och importen

som ligger på en högre nivå 2021 än i novemberprognosen. Även offentlig konsumtion ligger något högre även om tillväxten blev lägre än väntat förra året. För 2022 har ökningstakten för nära nog alla delar i försörjningsbalansen reviderats ned och BNP-tillväxten beräknas sammantaget bli 0,8 procentenheter lägre än i novemberprognosen.

- Antalet sysselsatta har reviderats upp kraftigt i år. Det beror främst på att BNP-tillväxten har höjts men även på att utfallen har varit starkare än väntat. Antalet arbetade timmar har höjts något mer än sysselsättningen i år eftersom medelarbetstiden blev lägre än väntat förra året och omslaget i form av minskad korttidspermittering och sjukfrånvaro därmed blir större. Men en större del av omslaget väntas ändå dröja till 2022, därför är medelarbetstiden höjd även det året. Men totalt sett är antalet arbetade timmar sänkt 2022 eftersom en större del av återhämtningen i sysselsättningen redan har skett fram till dess. Eftersom sysselsättningen har höjts kraftigt har arbetslösheten sänkts. Nivån är något lägre hela perioden än i novemberprognosen.
- Vid årsskiftet lades arbetsmarknadsstatistiken om vilket gör att sysselsättningsnivån bedöms sänkas med 75 000 personer 2021. Arbetslösheten antas inte påverkas. Det innebär att den faktiska utvecklingen har reviderats ner men den underliggande utvecklingen har höjts.
- Prognosen över timlönerna är i stort sett oförändrad sedan i novemberprognosen. Inflationen har dock höjts något både i år och nästa år. Det beror främst på att energipriserna har höjts då både oljepriset och elpriset har gått upp mer än väntat. Lönesumman har höjts i år eftersom antalet arbetade timmar har reviderats upp men har på motsvarande sätt sänkts för 2022.
- De korta räntorna är i stort sett oförändrade jämfört med prognosen i november men de långa marknadsräntorna har stigit mer än väntat och därför har prognosen höjts. Växelkursen mot både euron och den amerikanska dollarn har stärkts mer än väntat och ligger därför på en lägre nivå, framför allt på kort sikt, än i föregående prognos.

- Den potentiella nivån på BNP, arbetade timmar och sysselsättningen har höjts och därför ligger de faktiska nivåerna på de variablerna högre hela prognosperioden än i novemberprognosen. Anledningen till att de potentiella nivåerna har höjts något är att den strukturella förbättring på arbetsmarknaden som vi sett under de senaste åren fortsätter i ännu större utsträckning de kommande åren än vi räknade med i november.

Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomsterna i statens budget

Sedan novemberprognosen har skatteintäkterna höjts med 24 miljarder kronor 2020 och med 47 miljarder kronor 2021. Även för senare år har inkomsterna reviderats upp. Skatt på arbete har reviderats upp 2020-2022 till följd av att lönesumman har höjts. Skatt på kapital, och då särskilt skatt på företagsvinster, samt skatt på konsumtion har reviderats upp samtliga år, bland annat till följd av att tillväxten i ekonomin väntas bli högre.

Tabell 18. Inkomster i statens budget, revideringar sedan novemberprognosen
Miljarder kronor

	2020	2021	2022	2023	2024
Skatt på arbete	0,7	7,7	0,9	-5,0	-0,8
Skatt på kapital	19,7	37,9	32,4	11,2	9,5
<i>varav skatt på kapital, hushåll</i>	<i>4,4</i>	<i>18,2</i>	<i>14,1</i>	<i>-1,4</i>	<i>-2,3</i>
<i>varav skatt på företagsvinster</i>	<i>14,4</i>	<i>19,4</i>	<i>17,6</i>	<i>10,2</i>	<i>7,6</i>
Skatt på konsumtion och insatsvaror	7,4	4,9	7,7	6,1	4,9
<i>varav mervärdesskatt</i>	<i>6,9</i>	<i>6,5</i>	<i>7,5</i>	<i>6,4</i>	<i>6,3</i>
<i>varav energi- och koldioxidskatt</i>	<i>-1,0</i>	<i>-2,7</i>	<i>0,2</i>	<i>-0,7</i>	<i>-2,0</i>
<i>varav övriga skatter på energi och miljö</i>	<i>-0,6</i>	<i>-0,8</i>	<i>-0,7</i>	<i>-0,7</i>	<i>-0,7</i>
Restförda och övriga skatter	-3,3	-3,7	-0,6	-0,8	-0,9
Offentliga sektorns skatteintäkter	24,3	46,6	40,3	11,5	12,7
<i>varav kommunskatter</i>	<i>1,7</i>	<i>7,0</i>	<i>4,1</i>	<i>2,7</i>	<i>4,8</i>
<i>varav ålderspensions-systemet</i>	<i>0,1</i>	<i>3,0</i>	<i>2,4</i>	<i>2,4</i>	<i>2,2</i>
Statens skatteintäkter	22,4	36,6	33,8	6,4	5,7
Periodisering av skatter	-12,4	-18,2	14,3	24,6	-4,4
Övriga inkomster staten	3,8	-7,1	6,7	6,8	6,1
Totala inkomster statens budget	13,8	10,7	54,8	37,9	7,5

- Direkt skatt på arbete har reviderats ner 2019 och 2023-2024 men har reviderats upp 2020-2022. Nedrevideringen 2019 beror på att taxeringsutfallet för 2019 blev lägre än väntat. Generellt sett sänker det nivån något för hela prognosperioden. Detta motverkas av att lönesumman 2020-2022 har reviderats upp. Nedrevideringen på de borte åren beror på att höjningen av lönesumman inte är tillräckligt stor för att motverka sänkningen till följd av det nya utfallet.
- Indirekt skatt på arbete har reviderats ner 2019 till följd av att taxeringsutfallet för 2019 blev lägre än väntat. Intäkterna har reviderats upp 2021 till följd av att lönesumman har reviderats upp. Övriga år har endast reviderats marginellt trots att lönesumman har reviderats upp hela perioden. Det beror på att det låga utfallet för 2019 sänker nivån efterföljande år.
- Hushållens kapitalskatter har reviderats upp i år och nästa år, till följd av högre kapitalvinster. Det beror dels på att börsuppgången sedan novemberprognosen har varit högre än beräknat, dels på att bostadspriserna har ökat mer än förväntat.
- Skatten på företagsvinster har reviderats upp för alla år. Det beror främst på en starkare ekonomisk återhämtning i år och en högre BNP-nivå under hela perioden. Intäkterna år 2020 har reviderats upp eftersom bolagens resultat inte har påverkats så mycket av effekterna av pandemin som antogs tidigare.
- Intäkterna från mervärdesskatten har reviderats upp samtliga år, delvis på grund av justerade utfall, men framför allt till följd av att ekonomin återhämtar sig snabbare än väntat. Hushållens konsumtion står för merparten av upprevideringen för 2020 och är starkt bidragande till prognoshöjningen även övriga år. Kommunsektorn står för ungefär en tredjedel av upprevideringen för 2021. Även bostadsinvesteringarna bidrar till prognoshöjningen, särskilt åren 2022 och framåt.
- Energi- och koldioxidskatterna har reviderats ner alla år utom nästa år. Nedrevideringen beror bland annat på nya antaganden kring reduktionsplikten som medför att andelen biodriv-

medel nu väntas bli betydligt större än i föregående prognos. Effekten motverkas av att tillväxten i ekonomin är starkare och efterfrågan på el och drivmedel därmed är högre än i föregående prognos, vilket förklarar upprevideringen 2022.

Statens budget – utgifter och saldo

De totala utgifterna har i denna prognos reviderats ner 2021–2023 och upp 2024. Det beror på att Riksgäldskontorets nettoutlåning är nedreviderad 2021–2023. De takbegränsade utgiftsområdena är uppreviderade alla år. Störst är upprevideringen 2021 vilket framför allt beror på förslag i de extra ändringsbudgetar som kommit under året. Statens budgetsaldo har reviderats upp alla år, om än marginellt 2024.

Tabell 19. Utgifter på statens budget, utgiftsområden som har reviderats mest sedan novemberprognosen
Miljarder kronor

	2021	2022	2023	2024
UO9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	26,1	1,5	1,3	1,4
UO10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	9,4	0,8	1,3	2,0
UO12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	0,3	1,3	1,9	1,7
UO13 Jämställdhet och nyanlända invandras etablering	-0,8	-1,1	-1,0	-1,0
UO14 Arbetsmarknad och arbetsliv	-4,2	-0,2	0,9	0,6
UO22 Kommunikationer	1,6	-0,8	-0,2	-0,2
UO24 Näringsliv	20,6	0,0	0,0	0,0
UO26 Statsskuld räntor m.m.	-4,5	0,5	0,0	-2,0
UO27 Avgiften till Europeiska unionen	3,5	0,2	0,0	0,0
Utgiftsområden, exkl. räntor	58,0	1,5	4,3	8,3
Totala utgifter statens budget	-11,1	-54,9	-63,2	6,9
Totala inkomster statens budget	10,7	54,8	37,9	7,5
Statens budgetsaldo	21,8	109,7	101,0	0,5

- Utgifterna för *Hälsovård, sjukvård och social omsorg* höjs kraftigt för 2021. Den största delen av höjningen beror på ytterligare medel till anslaget *Bidrag till folkhälsa och sjukvård* i två ändringsbudgetar i syfte att minska effekterna av coronapandemin. Utgifterna höjs också av

att delar av utbetalningen av statsbidrag till regioner och kommuner för att ekonomiskt stödja verksamheter inom hälso- och sjukvård respektive socialtjänst till följd av sjukdomen covid-19 gjorts 2021 i stället för 2020 som tidigare beräknat. De höjda utgifterna 2022–2024 beror främst på att anslaget *Bidrag för läkemedelsförmånerna* höjts till följd av det nya avtal för 2021 som tecknats mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner.

- Utgifterna för *Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning* har reviderats upp samtliga år. De tillfälliga stöden ersättning för karensavdrag och förebyggande sjukpenning har förlängts och gäller nu till och med våren 2021. Ett tillfälligt stopp av prövningar vid 180 dagar mot normalt förekommande arbete innebär att utgifterna revideras upp ytterligare i år. En ny lagstiftning som innebär att fler sjukskrivna kan undantas från prövning vid 180 dagar träder i kraft i mars i år och medför att utgifterna revideras upp för hela prognosperioden. Utgifterna är även uppreviderade till följd av att vissa diagnoser som minskade under 2020 åter väntas öka.
- Utgifterna för *Ekonomisk trygghet för familjer och barn* har reviderats upp för samtliga år. Upprevideringen är dock betydligt större kommande år. Under hela prognosperioden beräknas utgifterna för föräldrapenningen bli högre till följd av att antalet dagar väntas bli fler, samtidigt som medelersättningen har reviderats upp. Åren 2022–2024 beräknas också utgifterna för omvårdnadsbidrag samt pensionsrätt för barnår bli högre än tidigare beräknat. En snabbare övergång från vårdbidrag till omvårdnadsbidrag bidrar till upprevideringen. Pensionsrätt för barnår är uppreviderad till följd av höjt medelbelopp samt att antalet berättigade personer väntas vara fler än i föregående prognos.
- Utgifterna för *Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering* har reviderats ner samtliga år. Nedrevideringen beror på färre kommunmottagna, både från tidigare asylsökande och anhöriga. Även färre kvotflyktingar än väntat förra året påverkar nedrevideringen.
- Utgifterna för *Arbetsmarknad och Arbetsliv* har reviderats ner i år och nästa år, men upp kommande år. Nedrevideringen i år beror främst på att utgifterna för arbetslöshetsförsäkring har sänkts då antal öppet arbetslösa blir lägre än tidigare beräknat. Kommande år har antalet öppet arbetslösa höjts, men detta motverkas nästa år av lägre utgifter för arbetsmarknadspolitiska program, nystartsjobb och etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare.
- Utgifterna för *Kommunikationer* har reviderats upp i år men ner nästa år. Upprevideringen i år beror på överföringsbelopp från 2020 för underhåll av väg och järnväg samt till Luftfartsverket. Det betyder att medel som inte betalades ut 2020 får användas i år. Nedrevideringen 2022 beror på en flytt av medel 2020 som påverkar anslagssparandet för investeringar i väg och järnväg 2021. Det får följd effekter på utgifterna för 2022.
- Utgifterna för *Näringsliv* har höjts kraftigt för 2021. Möjligheten till stöd vid korttidsarbete har förlängts med perioden december 2020–juni 2021 och omställningsstödet för företag har förlängts med perioden augusti 2020–april 2021. Vidare har det tillfälliga stödet för hyreskostnader för vissa företag förlängts under det första kvartalet 2021.
- Utgifterna för *Statsskuldsräntor* har reviderats ner i år och för 2024. För 2022 och 2023 är förändringarna marginella. Minskningen i år beror främst på att en starkare krona medför större valutakursvinster. Nedrevideringen för 2024 beror huvudsakligen på att statsskulden beräknas vara betydligt mindre än i föregående prognos.
- Utgifterna för *Avgiften till Europeiska unionen* har reviderats upp i år. EU informerade i januari om en retroaktiv betalning för tidigare år som ska betalas i sommar. Även två stycken ändringsbudgetar från EU ökar utgifterna. En av ändringsbudgetarna gällde förra året, men justeringen kom först i år.
- *Riksgäldens nettoutlåning* revideras ner kraftigt 2021–2023, främst på grund av att Riksbanken kommer att gå över till en helt egenfinansierad valutareserv. Det innebär att vi räknar med att

de valutalån som upptagits av Riksgälden betalas tillbaka i den takt de förfaller.

De offentliga finanserna

Sparandet i den offentliga sektorn har reviderats upp samtliga år förutom i år. Sparandet har höjts i alla sektorer under hela prognosperioden, utom i staten i år. I år har utgifterna höjts lika mycket som inkomsterna vilket innebär att sparandet är oförändrat. Det är främst utgifterna i staten som har höjts till följd av tillkommande ändringsbudgetar för 2021. Nästa år har inkomsterna höjts mer än utgifterna men för kommande år är det främst sänkta utgifter inom kommunsektorn som bidrar till att sparandet har höjts.

Tabell 20. Offentliga sektorn, revideringar sedan novemberprognosen
Miljarder kronor

	2020	2021	2022	2023	2024
Offentlig sektor inkomster	-4	37	30	1	2
Offentlig sektor utgifter	-22	38	-8	-23	-35
Offentliga sektorns sparande	18	-1	38	24	38
Staten	27	-33	31	9	2
Kommunsektorn	0	27	6	11	12
Ålderspensionssystemet	-10	6	3	6	7

Beslut, förslag eller aviseringar som inte har beaktats i prognosen

ESV:s prognoser ska fungera som beslutsunderlag. I prognosen inkluderas därför enbart av riksdagen fattade beslut samt förslag, aviseringar och beslut från regeringen. Förslagen och aviseringarna måste dock vara så konkreta att effekterna på de offentliga finanserna går att beräkna. Nedan redovisas när beräkningarna slutfördes och de beslut eller förslag som inte har beaktats i prognosen och antaganden som gjorts där det inte finns några konkreta beslut.

- Beräkningarna till ESV:s marsprognos slutfördes den 15 mars 2021.
- ESV har räknat med Omsättningsstöd för enskilda näringsidkare och Omsättningsstöd för handelsbolag till och med april 2021.
- ESV har inte räknat med den förlängning av den höjda nivån av stöd vid korttidsarbete till juni som planeras beslutas den 24 mars.
- ESV har inte räknat med det utskottsförslag av ett garantistöd för utgiftsområde 17 som planeras beslutas den 24 mars.

Brutto- och nettoeffekter av åtgärder till följd av pandemin

Utbrottet av coronapandemin har drabbat individer, företag och offentlig sektor hårt. Staten har vidtagit många åtgärder för att bromsa smittspridningen och lindra de ekonomiska konsekvenser som pandemin skulle kunna komma att innebära. I denna fördjupning uppskattas både brutto- och nettoeffekter av åtgärder som vidtagits under 2020.

Pandemin dominerar vardagslivet och får stora effekter på de offentliga finanserna

Det första dödsfallet i covid-19 rapporterades i Kina i mitten av januari 2020. Två månader senare klassade Världshälsoorganisationen covid-19 som en pandemi. När smittspridningen började ta fart valde världens länder olika strategier för att klara av situationen. Kina var först med att stänga ner delar av samhället men inom kort valde fler länder att följa efter i varierande grad. I Sverige byggde strategin i stället främst på rekommendationer till allmänheten i kombination med olika restriktioner. I samtliga länder har dock syftet med de valda strategierna varit att hålla nere, eller helt bromsa, smittspridningen.

Nedstängningarna i många länder fick snabbt stora konsekvenser på den ekonomiska aktiviteten globalt. Fallet i den globala produktionen under andra kvartalet 2020 var bland det största i modern tid. Svensk produktion drabbades mindre hårt än i många andra länder, vilket delvis beror på att restriktionerna inte var lika omfattande här som på flera andra håll.

Sverige och andra länder vidtog snabbt omfattande finans- och penningpolitiska åtgärder för att dämpa pandemins negativa ekonomiska konsekvenser för individ och samhälle. Åtgärderna omfattade både utgifts- och inkomstsidan av statens budget.

Förslagen presenterades av regeringen i totalt fjorton ändringsbudgetar inklusive vår- och höst-ändringsbudgetarna 2020. Sammanlagt uppgick förslagen på utgiftssidan till cirka 304 miljarder kronor.

Stödåtgärderna efterfrågades dock inte i samma utsträckning som det budgeterats för. Omkring hälften av de avsatta medlen (153 miljarder kronor) betalades ut. Eftersom flera av stödåtgärderna var skattepliktiga blev nettoeffekten på de offentliga finanserna lägre än så, 128 miljarder kronor (tabell 1).

Att de utbetalade stöden inte blev så omfattande som det budgeterades för kan bland annat bero på att den ekonomiska nedgången inte blev så stor som man inledningsvis befarade. Det kan också bero på att vissa stöd upplevdes som alltför administrativt betungande att söka eller av något annat skäl inte passat det enskilda företaget. Men det är också möjligt att regeringen tog höjd för en sämre utveckling än förväntat, delvis för att signalera att den var beredd att ta till krafttag för att vid behov stötta ekonomin.

För att motverka de ekonomiska konsekvenserna av pandemin vidtogs också skatteåtgärder som resulterade i skattesänkningar på totalt 29 miljarder kronor. Nettoeffekten av åtgärderna uppgick till 26 miljarder kronor.

Sammantaget uppgick åtgärderna i ändringsbudgetar 2020 till 336 miljarder kronor. Den faktiska effekten av åtgärderna uppskattas till 182 miljarder kronor men efter hänsyn till indirekta skatteeffekter minskar den till 154 miljarder kronor.

Tabell 1. Brutto- och nettoeffekter på de offentliga finanserna av åtgärder i ändringsbudgetar 2020

Miljarder kronor

	ÄB 2020	Bruttoeffekt	Indirekt skatteeffekt	Nettoeffekt
Utgifter	-304	-153	25	-128
Inkomster	-32	-29	3	-26
Totalt	-336	-182	28	-154

Anm.: Se metodruta på sida 39 för beskrivning av nettoeffekter. I övriga tabeller redovisas åtgärderna mer detaljerat.

Historiskt stora utgiftsökningar på grund av pandemin

Utgifterna på statens budget ökade mycket kraftigt under 2020 på grund av pandemin. Under året höjdes utgifterna successivt i fjorton ändringsbudgetar. Några av de tillfälliga stöden förlängdes i flera omgångar. Flera av de vidtagna stödåtgärderna utbetalades dock inte i samma utsträckning som det budgeterades för. Endast hälften av de anslagna medlen i ändringsbudgetarna uppskattas ha betalats ut.

De åtgärder som vidtogs i ändringsbudgetarna under 2020 kan i grova drag kategoriseras i de områden som presenteras i tabell 2.

Ändringsbudgetar på sammanlagt 304 miljarder kronor är historiskt sett en hög summa. Inom vissa kategorier anvisades betydligt mer än i budgetpropositionen för 2020. Exempelvis uppgick utgifterna för kategorin *Stöd till företag m.m.* till 11 miljarder kronor i budgetpropositionen för 2020, medan det i ändringsbudgetarna anvisades ytterligare 170 miljarder kronor (tabell 2). Drygt hälften av de medel som anvisades i ändringsbudgetar under 2020 betalades ut. I vissa kategorier gick dock nästintill alla anvisade medel åt.

Tabell 2. Anvisade medel i ändringsbudgetar 2020 samt skattat utfall för ÄB efter kategori¹
Miljarder kronor

	ÄB 2020	Skattat utfall för ÄB 2020	Skattat utfall som andel av ÄB 2020
Stöd till företag m.m.	170	59	35%
Smittskyddsåtgärder, merkostnader för sjukvård och omsorg m.m.	47	24	51%
Arbetsmarknadspolitiska åtgärder	22	12	56%
Stöd till kulturverksamheter, idrott m.m.	4	4	99%
Studiestöd, utbildnings- och forskningsinsatser	3	0,5	14%
Infrastruktursatsningar	7	4	58%
Kapitalinsatser m.m. i statligt ägda bolag	12	11	89%
Extra stöd till välfärden	29	29	100%
Övriga krisåtgärder	4	7	153%
Icke coronarelaterade åtgärder	6	2	41%
Summa	304	153	50%

¹ Se metodruta på sidan 34.

Även budgetpropositionen för 2021 präglades av pandemin. Bland reformerna som presenterades kan ett flertal relateras till coronapandemin. Fokus var dock i större utsträckning än i ändringsbudgetarna att stimulera efterfrågan i ekonomin. I september 2020, då budgeten presenterades, hade smittspridningen dämpats jämfört med våren och aktiviteten i ekonomin hade vänt uppåt. Under senhösten ökade dock smittspridningen igen och pandemin gick in i en andra våg. Regeringen har därför redan under de första månaderna av 2021 presenterat fem ändringsbudgetar på sammanlagt 75 miljarder kronor. Dessa innehåller både förlängningar av tillfälliga stödåtgärder som infördes 2020 och nya stöd. Vissa av förlängningarna avser perioder för 2020 som företagen kan ansöka om retroaktivt.

Metod för kategorisering av åtgärderna

Samtliga åtgärder som föreslogs i ordinarie och extra ändringsbudgetar 2020 grupperas i tio kategorier som visar vilken typ av stöd som åtgärderna avser. Åtgärdens primära syfte avgör vilken kategori den grupperas i. En kategori kan sammanfalla med ett enskilt utgiftsområde på statens budget, men i flera fall omfattar kategorierna åtgärder som vidtagits inom flera utgiftsområden. Åtgärder som varken är relaterade till pandemin eller platsar i någon specifik kategori grupperas i kategorin *Icke coronarelaterade åtgärder*. I de övriga kategorierna är nästintill alla åtgärder relaterade till pandemin. Kategorin *Övriga krisåtgärder* avser pandemi-relaterade åtgärder som inte kan inordnas i någon av de andra kategorierna.

När ett anslag passar i flera kategorier tillfaller det kategorin inom vilken det har anvisats mest medel. Detta medför dock vissa begränsningar i kategoriseringen. Sett till typen av stödinsatser skulle exempelvis de medel som anvisats under kategorin *Kapitalinsatser m.m. i statligt ägda bolag* kunna delas upp i två kategorier. Men eftersom samtliga medel anvisats på ett anslag och dessutom på samma anslagspost presenteras i stället stöden under en egen kategori. I andra fall berör en åtgärd flera kategorier. Exempelvis kan fler utbildningsplatser påverka arbetslösheten och därför betraktas som såväl en utbildningsrelaterad insats som en arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Detsamma gäller för stöd för korttidsarbete som primärt är stöd till företag men där syftet också är att undvika alltför många uppsägningar och utslagning av arbetskraft.

För att uppskatta hur stor andel av medlen som anvisades i ändringsbudgetarna under 2020 som har betalats ut jämförs utfallet för berörda anslag med vad som anvisats i statens budget för 2020. Här antas skillnaden bero på ändringsbudgetarna. Anvisade medel under 2020 som inte hann betalas ut ingår inte i sammanställningen.

Stöd till företag m.m.

Många näringar har drabbats hårt av de restriktioner och rekommendationer som införts för att minska smittspridningen. Stöden till företagen var därför omfattande under 2020 och utgjorde mer än hälften av de medel som anvisades i de ändringsbudgetar som lades fram under året. Vissa av stöden förlängdes till 2021. Av de extra medel som anvisades inom denna kategori har uppskattningsvis enbart 35 procent betalats ut under 2020. Ytterligare medel som avser 2020 kommer att betalas ut under 2021, om än inte i en sådan grad att det ändrar helhetsbilden.

Sammantaget föreslogs fyra nya och tillfälliga företagsstöd i ändringsbudgetar under 2020. Dessa avsåg stöd för korttidsarbete¹⁵, omställningsstöd¹⁶, hyresstöd och stöd till enskilda näringsidkare. Totalt anvisades 149 miljarder kronor för dessa stöd, varav enbart 43 miljarder kronor betalades ut (tabell 3).

Tabell 3. Anvisade medel i ändringsbudgetar 2020 samt skillnad mellan utfall och anvisade medel inom kategorin Stöd till företag m.m.
Miljarder kronor

	ÄB 2020	Skattat utfall för ÄB 2020	Skattat utfall som andel av ÄB 2020
Stöd till korttidsarbete ¹	94,9	35,1	37%
Omställningsstöd	46,0	5,7	12%
Hyresstöd	5,0	1,4	27%
Stöd till enskilda näringsidkare	3,5	0,3	10%
Ersättning för höga sjuklönekostnader ¹	19,9	16,5	83%
Övrigt	0,3	-0,1	-27%
Summa	169,6	58,9	35%

¹Skattade nettoeffekter finns i tabell 7.

Stödet för korttidsarbete var det mest omfattande företagsstödet inom kategorin. Stödet har förlängts i omgångar och kan även sökas under 2021. Omställningsstödet är det näst mest omfattande stödet som riktats till företag. Även detta stöd har successivt förlängts och går att söka under 2021. Det förlängdes dessutom retroaktivt för hösten 2020 i en extra ändringsbudget 2021. Stödet till

¹⁵ Stödet innebär att företag kan korttidspermittera personal med 20 till 80 procent av ordinarie arbetstid. Staten ersätter företagen för en stor del av kostnaden samtidigt som personalen får behålla nästan hela lönen.

enskilda näringsidkare, som inte kunnat söka omställningsstöd, förlängdes retroaktivt på ett liknande sätt.

Det har också tillkommit en möjlighet för företag att ansöka om ett förstärkt omställningsstöd under 2021 i händelse av nedstängningar enligt Covid-19-lagen eller Lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen.

Företag har även kunnat få stöd via andra redan befintliga stödsystem. Till exempel kan staten i normala fall ersätta arbetsgivare för särskilt höga sjuklönekostnader. Detta företagsstöd förstärktes kraftigt under 2020 då staten under en period övertog alla sjuklönekostnader inklusive arbetsgivaravgifter. Under hösten ersatte staten de extra sjuklönekostnader som tillkommit på grund av pandemin och kommer att fortsätta göra så även under 2021.

Smittskyddsåtgärder, merkostnader för sjukvård och omsorg m.m.

Ändringsbudgetarna för 2020 innehöll flera olika åtgärder i syfte att minska smittspridningen och stärka vården och omsorgen. Av de medel som anslags i ändringsbudgetar avsåg 15 procent detta ändamål och uppskattningsvis har drygt hälften av medlen betalats ut. Under 2021 kommer det dock att betalas ut ytterligare cirka 10 miljarder kronor som avser 2020. Inom kategorin anvisades mest medel för merkostnader med anledning av covid-19 (tabell 4). Dessa bestod bland annat av högre kostnader för vård- och omsorgspersonal, informationsinsatser, laboratorieanalyser, skyddsutrustning för personal, läkemedel och utökad bemanning av 1177, med mera. Näst mest anvisades för testning för covid-19. För 2021 har flera av stöden förlängts och staten kommer även att ersätta regionerna för vaccinering mot covid-19.

För att begränsa smittspridningen uppmanades allmänheten redan i ett tidigt stadium av pandemin att stanna hemma vid symptom på sjukdom. Staten ersatte därför karensavdraget under större delen av 2020. Därutöver kunde personer som tillhör vissa riskgrupper ansöka om förebyggande sjukpenning. Båda stöden har förlängts och gäller även 2021.

¹⁶ Stödet kan sökas av företag vars nettoomsättning minskat kraftigt till följd av pandemin.

Tabell 4. Anvisade medel i ändringsbudgetar 2020 samt skillnaden mellan utfall och anvisade medel inom kategorin Smittskyddsåtgärder m.m. Miljarder kronor

	ÄB 2020	Skattat utfall för 2020	Skattat utfall som andel av ÄB 2020
Stöd för merkostnader för hälso- och sjukvård, testning för covid-19 m.m.	31,2	18,8	60%
Statlig ersättning för karensavdrag ¹	6,3	3,3	53%
Förebyggande sjukpenning för vissa riskgrupper	6,3	0,2	3%
Övrigt	3,0	1,5	49%
Summa	46,7	23,8	51%

¹ Skattade nettoeffekter finns i tabell 7.

Arbetsmarknadspolitiska åtgärder

Arbetslösheten steg kraftigt under 2020. Därför höjdes anslagen för både arbetslöshetsersättning, lönegaranti och arbetsmarknadspolitiska program. För att ge fler rätt till arbetslöshetsersättning sänktes kvalificeringskraven samtidigt som ersättningsnivåerna höjdes. Cirka 65 procent av medlen till arbetsmarknadspolitiska åtgärder avsåg arbetslöshetsförsäkringen (exklusive avgifter till ålderspensionssystemet). Mer än hälften av de medel som anvisades inom kategorin i ändringsbudgetar har betalats ut (tabell 5). De tillfälliga regeländringarna har föreslagits ligga kvar fram till 2023.

Tabell 5. Anvisade medel i ändringsbudgetar 2020 samt skillnaden mellan utfall och anvisade medel inom kategorin Arbetsmarknadspolitiska åtgärder Miljarder kronor

	ÄB 2020	Skattat utfall för 2020	Skattat utfall som andel av ÄB 2020
Arbetslöshetsförsäkringen ¹	14,2	10,4	73%
Bidrag till lönegarantiersättning	2,5	1,1	45%
Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser ²	1,2	-1,6	-138%
Övrigt	3,9	2,2	57%
Summa	21,7	12,1	56%

¹ Skattade nettoeffekter finns i tabell 7. Värdet på 6,2 miljarder kronor i tabell 7 avser endast regeländringar, medan värdet 10,4 ovan även omfattar medel för ökade volymer. Båda värdena är exklusive avgifter till ålderspensionssystemet.

² Ett negativt skattat utfall innebär att varken alla anvisade medel i BP eller i ÄB har betalats ut.

Extra stöd till välfärden

En kort tid innan pandemiutbrottet höjdes de generella statsbidragen till kommunsektorn (kommuner och regioner) för att stärka välfärden. På grund av pandemin höjdes de generella bidragen därefter i flera ändringsbudgetar med totalt 29 miljarder kronor (tabell 2). Den redan ekonomiskt ansträngda kommunsektorn riskerade annars att drabbas hårt av den försämrade konjunkturen. Statsbidragen fördelades i proportion till befolkningen och betalades ut till fullo under 2020. Utöver en permanent höjning som har skett från och med 2021 har bidragen även höjts tillfälligt för 2021 och 2022.¹⁷

¹⁷ Höjningen av de generella statsbidragen till kommunsektorn i februari 2020 gjordes till följd av ett initiativ i finansutskottet i riksdagen. De extra medlen anvisades på ett nytt anslag, *Stöd till kommunsektorn för att stärka välfärden*. De extra medel som tillförts

för 2021 och 2022 samt den permanenta höjningen har anvisats på det ordinarie anslaget *Kommunalekonomisk utjämning*.

Kapitalinsatser m.m. till statligt ägda bolag

Även företag som helt eller delvis är statligt ägda har påverkats av pandemin. Både flygbolaget SAS AB och Swedavia AB som bedriver flygplatsverksamhet drabbades hårt av den minskade efterfrågan på flygresor under 2020. Regeringen lade fram därför i ändringsbudgetar en rekapisering av SAS och kapitaltillskott till Swedavia. Av de drygt 8 miljarder kronor som föreslogs för ändamålet, har en stor andel betalats ut.

Almi Företagspartner AB som bland annat tillhandahåller marknadskompletterande finansiering till små och medelstora företag fick också ett kapitaltillskott 2020. Merparten av de drygt 3 miljarder kronor som anvisades har betalats ut.

Infrastruktursatsningar

De regionala kollektivtrafikmyndigheterna fick ta del av ett nytt stöd som infördes 2020 med syfte att upprätthålla ett tillräckligt utbud samtidigt som trängsel skulle undvikas. Merparten av de 3 miljarder kronor som anvisades har betalats ut och ytterligare 2 miljarder kronor har anvisats för 2021. Även Luftfartsverket och Sjöfartsverket har påverkats negativt av pandemin på grund av minskade avgiftsintäkter. Under 2020 infördes därför ett nytt stöd till respektive affärsverk. Merparten av stödet till Sjöfartsverket betalades ut under 2020, men endast små utbetalningar gjordes till Luftfartsverket.

Stöd till kulturverksamheter, idrott m.m.

Kultur- och idrottssektorn har drabbats hårt av pandemin, främst på grund av intäktsbortfall. Sammanlagt anvisades kategorin drygt 4 miljarder kronor under 2020, varav kultursektorn tilldelades något mer än hälften av de anvisade medlen. Stöden riktade sig framför allt till kulturverksamheter och kulturskapare för att kompensera för intäktsbortfall samt underlätta för omställning och uppstart av nya verksamheter. Inom idrotten har stödet haft ett liknande syfte. Nästan alla medel

som anvisades inom kategorin i ändringsbudgetar under 2020 har betalats ut.

Studiestöd, utbildning och forskningsinsatser

Det osäkra läget som pandemin innebär har lett till att fler söker sig till studier. För att möta den ökade efterfrågan utökade regeringen tillfälligt antalet utbildningsplatser i flera ändringsbudgetar under 2020. Nästan 2 miljarder kronor anvisades för ändamålet. Ett ökat antal studerande leder till att fler söker studiemedel och ytterligare medel anslags därför även för detta. Dessutom togs friberopet¹⁸ bort för alla som hade studiemedel under 2020 i syfte att underlätta för såväl de som blivit arbetslösa och vill studera som för studerande som vill arbeta inom vården. Endast 9 procent av de medel som tillförts kategorin *Studiestöd, utbildnings- och forskningsinsatser* betalades ut under 2020. Åtgången av medel på flera av de berörda anslagen är dock även under normala omständigheter förhållandevis låg.

Övriga krisåtgärder

Åtgärderna som vidtogs med anledning av pandemin berör de flesta områden. Inom kategorin *Övriga krisåtgärder* står Sveriges avgift till den Europeiska unionen för merparten av de extra medel som anvisades i ändringsbudgetar under 2020. EU presenterade flera ändringsbudgetar med anledning av pandemin vilket bidrog till att Sveriges EU-avgift ökade med nästan 3 miljarder kronor.¹⁹

Övriga krisåtgärder omfattar även stöd för stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet. Många äldreboenden drabbades särskilt hårt under pandemins inledningsfas. Därför föreslog regeringen att både ny och befintlig personal skulle ges möjlighet att utbilda sig till vårdbiträde eller undersköterska på arbetstid samt erbjudas olika former av krisstöd.

¹⁸ Studerande med studiemedel kan ha ytterligare inkomster upp till ett visst belopp utan att studiemedlet påverkas.

¹⁹ Avgiften blev högre än budgeterat för 2020 på grund av en retroaktiv justering som inte presenterades i en budget. Sveriges EU-

avgift består av tre olika delar varav den BNI-baserade delen löpande revideras retroaktivt. Skattat utfall som andel av ÅB blir 96 procent i stället för 153 procent som framgår av tabell 2 om justeringen inte tas med i beräkningen.

Skattelättnader underlättar för företag att överleva pandemin

Pandemin bidrog till att den ekonomiska aktiviteten sjönk, vilket minskade skatteintäkterna för staten och den offentliga sektorn. Det genomfördes också ett flertal regeländringar under året som ledde till lägre intäkter. Företag fick bland annat rätt att skjuta på skattebetalningar genom anstånd, samtidigt som arbetsgivar- och egenavgifterna sänktes tillfälligt. Antalet åtgärder på inkomstsidan var färre än på utgiftssidan och påverkan på de offentliga finanserna mindre. Syftet med åtgärderna har främst varit att undvika konkurser och att hjälpa företag att klara sig igenom krisen och därmed undvika omfattande uppsägningar (tabell 6).

Tabell 6. Skatteåtgärder i ändringsbudgetar 2020
Miljarder kronor

	Bruttoeffekt på intäkterna
Stöd till företag m.m.	
Anstånd med skattebetalningar ¹	-0,3
Ökad avsättning till periodiseringsfond ²	1,5
Sänkta arbetsgivar- och egenavgifter ³	-29,9
Smittskyddsåtgärder, merkostnader för sjukvård och omsorg m.m.	
Tillfällig skatte- och avgiftsfrihet för förmån av gåva till anställda	-0,1
Ändrade regler för kostförmån	-0,1
Icke coronarelaterade åtgärder	0,1
Summa	-28,8

¹ Anstånden innebär att skattebetalningarna skjuts fram vilket ger en relativt stor effekt på statens lånebehov (30 miljarder kronor 2020). Den periodiserade kostnaden beror främst på uppbördsförluster och på skillnaden i räntekostnader för de uppskjutna skatterna.

² Kostnaden för åtgärden är 9 miljarder kronor 2019. De avsatta vinsterna ska återföras inom 6 år. Effekten 2020 bedöms därför till en intäktsökning med en sjättedel av effekten 2019.

³ Skattade nettoeffekter finns i tabell 7.

Företag fick möjlighet att skjuta upp skatten

I ett tidigt skede av pandemin infördes utökade möjligheter till anstånd med inbetalning av skatt för företag. Primärt var syftet att minska risken för att i övrigt livskraftiga företag skulle hamna i likviditetsproblem och gå i konkurs. Men syftet var även att undvika att pandemin skulle utvecklas till

en finansiell kris. De företag som fått kraftigt minskade intäkter skulle därmed kunna betala löpande kostnader i högre grad.

Eftersom anstånd med skatt innebär att skatten betalas in vid ett senare tillfälle medför inte åtgärden en så stor kostnad för staten räknat i periodiserade termer. Däremot bidrog åtgärden till att statens lånebehov ökade kraftigt eftersom staten måste låna upp anståndsbeloppen till dess att skatten betalats in efter anståndsperioden. Anstånden bedömdes i december 2020 ha lett till att lånebehovet ökade med cirka 30 miljarder kronor 2020. Kostnaden för anstånden bedöms dock bli betydligt lägre eftersom företagen betalar ränta på anstånden och statens upplåningskostnad är låg. Den periodiserade kostnaden för anstånden bedöms uppgå till 0,3 miljarder kronor 2020, vilket främst beror på uppbördsförluster.²⁰

Perioden som företag kunde söka anstånd för utökades senare under året och kostnadsrönten för anstånden sänktes. Dessutom infördes en möjlighet för Skatteverket att förlänga beviljade anstånd med ett år till. Därmed kommer de sista anstånden att återbetalas i början av 2023.

För enskilda näringsidkare infördes en liknande åtgärd för att minska risken för likviditetsproblem. Dessa fick rätt att retroaktivt sätta av hela sin vinst på högst en miljon kronor från inkomståret 2019 i periodiseringsfond. Enskilda näringsidkare kunde därmed skjuta upp en betydligt större andel av skattebetalningarna än de 30 procent av vinsten som gäller enligt ordinarie regler. Eftersom de avsatta vinsterna ska återföras till beskattning uppkommer en positiv effekt på intäkterna 2020 och åren därefter.

Företag fick tillfälliga skattesänkningar

Utöver de ökade möjligheterna till uppskjuten beskattning genomfördes även skattesänkningar på 30 miljarder kronor 2020. Arbetsgivaravgifterna sänktes tillfälligt från mars till juni 2020 på så sätt att bara ålderspensionsavgiften skulle betalas. Det motsvarar en minskning av avgifterna med cirka två tredjedelar. Nedsättningen begränsades dock till att bara gälla upp till 30 anställda per arbetsgivare och på lönesummor upp till 25 000 kronor i

²⁰ En uppbördsförlust uppstår när skatten inte betalas in när väl anstånden upphör.

månaden per anställd. Även egenavgifterna sänktes på ett likartat sätt.

Under våren genomfördes även två mindre skatteåtgärder för att underlätta för arbetsgivare i pandemin. Anställda som i högre utsträckning behövde åka bil till arbetet behövde inte förmånsbeskattas för fri parkering, och det blev också möjligt för arbetsgivare att ge en gåva på upp till 1 000 kronor skattefritt till sina anställda.

I budgetpropositionen för 2021 föreslog regeringen ytterligare skattesänkningar 2021. Skatten på arbetsinkomst sänktes genom en tillfällig skattereduktion. För företag infördes en skattereduktion på investeringar i inventarier. För år 2021 har regeringen också föreslagit att anstånden med skattebetalningar förlängs och att skattefriheten för parkering och gåvor ska gälla även 2021. Dessutom tidigarelades den nedsättning på arbetsgivaravgifterna för personer mellan 19 och 23 år som föreslogs i budgetpropositionen för 2021.

Nettoeffekten på de offentliga finanserna är mindre än summan av stöden

Flera av de stora stöden som införts under 2020 har indirekt påverkat intäkterna. Utgiftsökningar i form av stöd och ersättningar till personer och företag är skattepliktiga. Det innebär att nivån på skatteintäkterna har blivit högre 2020 än om stöden inte hade införts.

De mest omfattande indirekta skatteeffekterna har uppstått till följd av stöd till korttidsarbete, höjd ersättning i arbetslöshetsförsäkringen och sänkta arbetsgivar- och egenavgifter (tabell 7).

Tabell 7. Nettoeffekter av större åtgärder 2020
Miljarder kronor

	Bruttoeffekt	Indirekt skatteeffekt	Nettoeffekt
Stöd till korttidsarbete	-35,1	21,2	-13,9
Ökat sjuklöneansvar	-16,5	1,0	-15,5
Höjd ersättning arbetslöshetsförsäkring	-6,2	2,0	4,2
Ersättning för karensavdrag	-3,3	1,0	-2,3
Sänkta arbetsgivar- och egenavgifter	-29,9	2,9	-26,9
Summa	-91,0	28,1	-62,8

Stödet till korttidsarbete innebär att staten står för en stor del av lönekostnaderna för permitterad personal. Det innebär att arbetsgivaren fortsätter att betala socialavgifter och arbetstagarna betalar inkomstskatt på lönen. Nettoeffekten på de offentliga finanserna är därmed betydligt mindre än stödet som betalades ut.

Statens ökade ansvar för sjuklöneersättningen under 2020 ledde till att de privata arbetsgivarnas resultat förbättrades. Därmed blev statens bolagsskatteintäkter högre.

Ersättningsnivåerna för arbetslöshetsförsäkringen höjdes. Eftersom ersättningen är skattepliktig ökar samtidigt intäkterna från skatt på arbete och nettoeffekten är därmed mindre än utgiftsökningen. Under 2020 har det också funnits möjlighet att söka ersättning för karensavdraget, vilket också ökat underlaget för inkomstskatt.

Åtgärder på inkomstsidan gav också upphov till indirekta skatteeffekter. Under våren 2020 sänktes arbetsgivar- och egenavgifterna temporärt. Åtgärden var generell och utan koppling till hur enskilda företag hade påverkats av pandemin. Även de företag som inte påverkats så mycket av pandemin fick då minskade kostnader. Givet en relativt oförändrad nivå på intäkterna innebär det ökad vinst och därmed ökad bolagsskatt.

Metod för beräkning av nettoeffekter

Beräkningen av nettoeffekterna är en uppskattning som utgörs av summan av direkta och indirekta effekter. Den direkta kostnaden av ett stöd kan benämnas bruttoeffekten av förslaget. Nettoeffekten är summan av den direkta kostnaden och eventuella indirekta skatteeffekter på inkomstsidan. Flera stöd som betalas ut (direkt effekt) påverkar skattepliktig inkomst, vilket gör att skatteintäkterna blir högre än utan stödet (indirekt effekt). Alla offentliga utgifter eller regeländringar har indirekta effekter, men här redovisas enbart de åtgärder på inkomst- respektive utgiftssidan som är omfattande och där det är möjligt att göra en partiell beräkning.

I åtgärderna som beskrivits ovan är nettoeffekten beräknad utifrån så kallade primära indirekta effekter som uppkommer automatiskt, det vill säga utan några beteendeförändringar eller andra indirekta effekter. Förutom primära indirekta effekter finns oftast flera efterföljande led av indirekta effekter. Ett stöd till företag kan till exempel medföra att antalet företag som går i konkurs eller ställer in betalningar minskar, vilket i sin tur betyder att företagets leverantörer inte påverkas i samma grad som de skulle ha gjort utan stödet. Dessa effekter är svåra att bedöma och redovisas inte.

Stöden dämpade fallet i ekonomin

BNP i Sverige dämpades inte lika mycket 2020 som man fruktade i början av pandemin när aktiviteten i ekonomin bromsade in tvärt. De åtgärder som vidtogs för att minska smittspridningen och för att på olika sätt stötta företag och hushåll bidrog sannolikt till att fallet inte blev så stort som befarat. Men BNP föll ändå med cirka 3 procent 2020. Antalet arbetade timmar föll mer än BNP, medan sysselsättningen minskade med drygt 1 procent.

En av anledningarna till att sysselsättningen inte minskade så mycket trots nedgången i BNP var att företagen kunde utnyttja möjligheten att korttidspermittera personal och därmed undvika uppsägning.

Nedgången i hushållens konsumtion dämpades tack vare flera av de vidtagna åtgärderna. Korttidspermitteringarna bromsade uppgången i arbetslösheten. Dessutom utökades de stöd som gavs till personer som ändå blev arbetslösa eller sjuka, eller tvingades stanna hemma på grund av misstänkt smitta.

Tabellbilaga

Tabell 8. Sammanfattande nyckeltal

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
BNP, fasta priser, proc. utv.	4,5	2,1	2,6	2,0	1,4	-2,8	4,1	3,3	1,5	1,6
BNP, fasta priser, kalenderkorrigerad, proc. utv.	4,2	1,8	2,8	2,1	1,4	-3,1	4,0	3,3	1,7	1,6
Hushållens konsumtion, proc. utv.	3,9	2,3	2,6	1,8	1,2	-4,7	4,6	5,5	2,9	2,3
Offentlig konsumtion, proc. utv.	2,2	3,7	0,1	0,8	0,3	-0,5	4,8	-0,5	-2,3	-0,3
Investeringar, proc. utv.	6,9	4,0	5,5	1,4	-3,1	0,6	2,6	4,9	2,8	2,4
Lager, bidrag till BNP-förändringen	0,4	-0,2	0,1	0,3	-0,1	-0,8	0,2	0,1	0,0	0,0
Export, proc. utv.	5,8	2,4	4,1	4,2	4,8	-5,2	5,0	3,8	3,2	3,2
Import, proc. utv.	6,1	4,5	4,7	3,8	1,3	-5,8	5,6	4,9	3,4	3,4
Real disponibel inkomst, proc. utv.	2,7	3,6	2,0	2,0	3,3	-0,8	3,5	1,8	1,4	2,1
Hushållens sparande, exklusive tjänste- och premiepensioner, andel av disponibel inkomst	4,7	5,9	5,3	5,4	7,4	11,0	10,1	6,8	5,4	5,3
Lönesumma, proc. utv.	4,2	4,9	5,0	4,8	3,7	1,1	3,2	4,0	3,5	3,7
Arbetade timmar, kalenderkorrigerade, proc. utv.	0,9	2,0	2,3	1,9	-0,3	-3,8	2,9	2,4	0,8	0,7
Arbetslöshet, procent av arbetskraften	7,4	6,9	6,7	6,3	6,8	8,3	8,4	7,7	7,5	7,5
Arbetslöshet, procent av arbetskraften, exkl. justering AKU	7,4	6,9	6,7	6,3	6,8	8,3	8,2	7,6	7,4	7,4
Finansiellt sparande i offentlig sektor, mdkr	0	44	66	40	30	-166	-166	-31	39	76
Finansiellt sparande i offentlig sektor, proc. av BNP	0,0	1,0	1,4	0,8	0,6	-3,3	-3,2	-0,6	0,7	1,3
Offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld (Maastrichtskulden), proc. av BNP	43,7	42,3	40,7	38,9	35,1	39,3	38,7	35,1	31,5	29,0
Bakåtblickande åttåårsnitt, finansiellt sparande	-0,4	-0,5	-0,2	-0,1	0,0	-0,3	-0,5	-0,4	-0,3	-0,3
Strukturellt sparande	-1,1	0,2	0,2	-0,1	0,1	-1,7	-2,2	-0,6	0,7	1,3
Skattekvot, proc. av BNP	42,6	44,1	44,1	43,8	43,1	42,8	41,9	42,0	42,0	42,0
Totala utgifter på statens budget, mdkr	892	917	940	992	944	1 219	1 152	1 065	1 054	1 130
Takbegränsade utgifter, mdkr	1 135	1 184	1 229	1 282	1 308	1 501	1 544	1 466	1 457	1 476
varav Ålderspensionssystemet, mdkr	267	285	299	307	318	329	336	348	357	363
Marginal till utgiftstaket, mdkr	23	31	45	55	43	242	151	168	82	
Budgetsaldo, mdkr	-33	85	62	80	112	-221	-64	118	147	96
Engångseffekter på statens budget, mdkr	1	52	10	1	65	-173	-25	82	80	-1
Underliggande budgetsaldo, mdkr	-33	33	52	79	47	-47	-39	37	67	96
Statsskuld, proc. av BNP	31,7	29,3	27,4	24,8	21,0	24,6	24,5	21,3	18,1	15,9

Källa: SCB och ESV

Tabell 9. Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster på statens budget 2016–2024

Miljarder kronor	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Skatt på arbete	1 137,1	1 194,1	1 243,0	1 265,3	1 250,1	1 288,5	1 335,2	1 391,0	1 443,7
Direkta skatter	607,1	635,3	657,1	660,5	670,9	670,4	692,1	715,3	740,9
Kommunal skatt	669,6	700,1	726,2	747,9	765,1	784,7	813,2	840,5	870,1
Statlig skatt	55,6	58,5	60,4	56,3	50,1	49,7	50,2	51,0	51,8
Jobbskatteavdrag	-105,1	-109,1	-113,1	-126,8	-125,8	-130,9	-135,3	-138,4	-142,4
Husavdrag	-12,7	-13,8	-14,2	-15,3	-15,9	-16,4	-17,1	-17,8	-18,7
Övrigt	-0,3	-0,3	-2,2	-1,7	-2,7	-16,7	-18,9	-20,0	-20,1
Indirekta skatter	530,1	558,7	585,9	604,8	579,1	618,2	643,0	675,7	702,8
Arbetsgivaravgifter	515,7	540,5	566,5	588,6	595,0	613,0	637,4	660,9	685,7
Egenavgifter	11,5	11,8	11,8	11,1	11,2	11,4	11,7	12,0	12,2
Särskild löneskatt	43,6	46,0	49,2	49,4	48,5	50,9	52,9	54,7	56,7
Nedsättningar	-5,7	-3,2	-3,3	-3,7	-34,8	-15,8	-16,0	-7,3	-5,5
Tjänstegruppliv m.m.	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,7
Avgifter till premiepensionssystemet	-35,6	-36,9	-38,8	-41,1	-41,3	-42,0	-43,7	-45,3	-47,0
Skatt på kapital	246,0	263,1	261,4	282,2	254,5	285,0	302,2	298,8	308,5
Skatt på kapital, hushåll	74,6	80,4	69,3	69,6	60,1	80,8	68,2	55,1	55,9
Skatt på bolagsvinster	115,2	127,1	132,9	153,4	138,3	146,0	171,4	177,1	180,1
Avkastningsskatt	4,6	4,2	5,4	5,3	5,6	5,3	5,8	8,1	13,2
Fastighetsskatt	33,4	32,9	33,2	34,4	34,2	35,5	36,9	37,7	38,1
Stämpelskatt	12,3	12,1	12,1	12,3	12,7	13,0	13,3	13,7	14,1
Kupongskatt m.m.	5,7	6,4	8,5	7,2	3,6	4,4	6,5	7,0	7,1
Skatt på konsumtion och insatsvaror	542,8	563,6	586,7	603,8	608,2	627,6	661,6	682,7	703,3
Mervärdesskatt	406,6	427,0	446,5	461,3	467,8	486,2	513,9	531,4	550,1
Skatt på tobak	11,9	11,9	12,4	11,9	11,9	11,9	11,9	12,4	12,4
Skatt på etylalkohol	4,2	4,3	4,5	4,5	5,2	4,8	4,6	4,9	5,0
Skatt på vin m.m.	5,7	6,0	6,1	6,1	6,6	6,3	6,2	6,4	6,5
Skatt på öl	4,0	4,1	4,3	4,3	4,5	4,5	4,3	4,5	4,5
Energiskatt	44,8	46,8	49,7	52,2	51,7	51,6	54,7	55,8	56,8
Koldioxidskatt	24,1	23,5	23,0	22,2	20,4	20,2	22,0	21,8	21,4
Övriga skatter på energi och miljö	8,6	6,8	7,4	7,8	6,2	6,6	8,1	8,4	8,4
Skatt på vägtrafik	19,7	19,9	19,8	20,7	21,6	22,2	22,7	23,5	24,4
Skatt på import	6,1	6,3	6,5	6,9	6,2	6,7	7,1	7,3	7,4
Övriga skatter	7,0	6,9	6,5	5,9	6,2	6,4	6,1	6,3	6,4
Restförda och övriga skatter	20,7	18,6	22,3	12,4	8,8	0,6	12,4	15,0	15,0
Restförda skatter	-4,7	-5,8	-4,7	-5,0	-10,0	-12,0	-7,0	-7,0	-7,0
Övriga skatter	25,4	24,4	27,1	17,4	18,8	12,7	19,5	22,1	22,0
Totala skatteintäkter	1 946,7	2 039,3	2 113,5	2 163,6	2 121,6	2 201,8	2 311,4	2 387,6	2 470,5
EU-skatter	6,1	6,3	6,5	6,9	6,2	6,7	7,1	7,3	7,4
Offentliga sektorns skatteintäkter	1 940,6	2 033,1	2 107,0	2 156,8	2 115,4	2 195,1	2 304,3	2 380,3	2 463,1
Kommunalskatt	685,9	717,0	744,3	766,6	784,5	805,2	834,5	862,6	892,5
Avgifter till ålderspensionssystemet	233,9	245,0	256,7	266,5	268,5	277,3	289,2	299,3	309,0
Statens skatteintäkter	1 020,8	1 071,0	1 106,0	1 123,7	1 062,4	1 112,6	1 180,6	1 218,4	1 261,6

Tabell . Fortsättning

Miljarder kronor	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Statens skatteintäkter	1 020,8	1 071,0	1 106,0	1 123,7	1 062,4	1 112,6	1 180,6	1 218,4	1 261,6
Periodiseringar	31,2	-13,9	21,6	-15,3	-24,9	17,0	34,8	18,7	17,7
Uppbördsförskjutningar	9,2	-0,8	24,1	6,7	23,0	-1,8	18,9	21,9	10,7
Betalningsförskjutningar	22,2	-13,4	-0,5	-24,2	-18,2	8,9	1,0	-7,1	7,1
varav kommuner	-1,0	-6,3	3,4	-3,8	-8,1	14,3	9,6	0,5	0,1
varav ÅP-systemet	1,8	1,0	1,4	-1,0	-1,6	4,1	0,0	0,8	0,9
varav privat sektor	20,5	-8,5	-4,9	-18,9	-8,7	-10,0	-9,8	-9,9	4,6
varav kyrkan	0,9	0,4	-0,4	-0,5	0,3	0,4	1,2	1,4	1,4
varav EU	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Anstånd	-0,3	0,4	-2,0	2,2	-29,7	9,9	14,9	3,9	-0,1
1000 Statens skatteinkomster	1 052,0	1 057,2	1 127,7	1 108,4	1 037,5	1 129,7	1 215,4	1 237,2	1 279,3
Övriga inkomster	-49,3	-55,8	-55,5	-52,8	-38,9	-41,8	-31,6	-35,4	-53,9
2000 Inkomster av statens verksamhet	31,3	27,4	32,8	35,3	46,1	42,1	41,5	41,3	41,7
3000 Inkomster av försäld egendom	0,2	0,0	1,8	0,0	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0
4000 Återbetalning av lån	0,8	0,8	0,7	0,8	0,7	0,7	0,5	0,6	0,6
5000 Kalkylmässiga inkomster	10,8	11,4	12,2	14,2	16,2	17,9	20,4	20,8	21,0
6000 Bidrag från EU m.m.	11,0	10,5	12,4	12,6	14,2	21,9	31,5	27,2	10,7
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-103,3	-105,8	-115,4	-115,8	-117,0	-124,3	-125,7	-125,3	-127,9
8000 Utgifter som ges som krediteringar på skattekonto	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totala inkomster	1 002,7	1 001,4	1 072,1	1 055,5	998,5	1 087,8	1 183,8	1 201,8	1 225,4
Totala utgifter	917,4	939,6	992,1	943,6	1 219,1	1 152,0	1 065,5	1 054,4	1 129,8
Budgetsaldo	85,3	61,8	80,0	111,9	-220,6	-64,2	118,3	147,4	95,6

Källa: SKV och ESV

Anm.: Samtliga belopp redovisas i innevarande års budgetstruktur.

Tabell 10. Utgifter på statens budget 2015-2024

Miljarder kronor

Utgiftsområde	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1 Rikets styrelse	12,6	13,0	13,7	14,6	15,0	15,7	16,3	16,6	16,6	16,2
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	14,2	14,8	15,0	15,7	16,6	17,0	17,1	17,5	17,9	18,2
3 Skatt, tull och exekution	10,8	10,8	11,0	11,4	11,5	12,1	12,7	12,5	12,6	12,8
4 Rättsväsendet	40,4	42,3	44,1	45,9	49,4	53,0	56,6	59,5	60,4	61,1
5 Internationell samverkan	1,9	2,1	2,0	1,9	2,3	2,1	2,0	2,0	2,0	2,0
6 Försvar och samhällets krisberedskap	48,3	49,4	50,4	53,5	60,6	63,1	71,3	76,3	82,4	90,3
7 Internationellt bistånd	32,2	32,0	36,7	42,8	44,2	46,5	46,8	51,3	51,4	53,8
8 Migration	18,7	41,3	40,0	19,6	11,8	9,6	8,9	8,4	8,2	8,3
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	65,0	63,4	67,4	78,4	79,6	101,8	127,2	95,5	88,4	87,6
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	102,6	105,6	101,9	99,7	97,9	117,9	106,1	92,1	92,1	94,0
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	38,1	35,9	34,7	34,8	34,5	36,7	37,8	40,4	39,1	38,3
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	82,9	86,1	88,7	95,2	97,3	99,9	101,0	105,2	106,8	108,6
13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering	11,7	15,0	18,6	17,3	13,4	8,5	6,7	5,8	5,5	5,6
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	68,7	76,8	76,9	78,8	77,0	87,2	97,3	93,2	86,4	86,3
15 Studiestöd	19,2	19,5	19,7	21,1	22,8	25,1	27,2	27,1	26,4	26,8
16 Utbildning och universitetsforskning	62,8	66,0	71,1	76,0	78,5	83,0	90,1	88,9	87,7	88,6
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	13,4	14,1	14,5	16,0	15,8	20,4	18,6	16,3	15,8	15,7
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	1,1	3,1	3,8	4,6	3,1	3,8	4,7	4,5	4,1	4,2
19 Regional tillväxt	2,2	2,6	2,8	3,6	3,3	3,2	3,5	4,4	4,4	3,2
20 Allmän miljö- och naturvård	5,9	7,3	7,8	10,4	9,4	11,0	13,9	13,5	10,9	10,6
21 Energi	2,3	2,7	3,0	3,5	2,2	3,3	3,6	3,6	2,6	2,6
22 Kommunikationer	47,2	50,0	53,2	56,6	58,6	65,2	73,7	69,4	70,0	70,6
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	13,4	15,9	17,2	19,6	20,8	20,0	20,1	20,3	15,0	13,5
24 Näringsliv	5,5	5,9	6,4	7,5	7,3	60,4	35,0	8,0	7,2	7,2
25 Allmänna bidrag till kommuner	102,0	93,3	105,6	111,4	120,1	158,0	153,5	148,6	140,9	140,6
26 Statsskuld räntor m.m.	21,9	1,7	10,6	13,6	22,2	19,6	-8,9	9,1	9,1	8,0
27 Avgiften till Europeiska unionen	44,2	30,3	24,2	35,0	37,7	47,2	56,7	36,7	45,7	46,2
Summa utgiftsområden	889,3	900,8	940,7	988,5	1 012,9	1 191,1	1 199,5	1 126,6	1 110,0	1 120,9
Summa utgiftsområden exklusive räntor	867,4	899,1	930,2	974,9	990,7	1 171,5	1 208,4	1 117,5	1 101,0	1 112,9
Riksgäldskontorets nettoutlåning	10,1	14,8	-2,9	2,0	-66,9	21,3	-43,7	-61,5	-56,0	8,6
Kassamässig korrigerig	-7,3	1,8	1,8	1,6	-2,4	6,8	-3,8	0,4	0,4	0,4
Totala utgifter	892,2	917,4	939,6	992,1	943,6	1 219,1	1 152,0	1 065,5	1 054,4	1 129,8
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	267,5	285,4	299,1	307,4	317,6	329,4	335,6	348,3	356,5	363,2
Summa takbegränsade utgifter	1 134,9	1 184,5	1 229,3	1 282,3	1 308,3	1 500,8	1 544,0	1 465,8	1 457,5	1 476,1
Totala inkomster	859,5	1 002,7	1 001,4	1 072,1	1 055,5	998,5	1 087,8	1 183,8	1 201,8	1 225,4
Budgetsaldo	-32,6	85,3	61,8	80,0	111,9	-220,6	-64,2	118,3	147,4	95,6

Källa: ESV

Anm. Utgiftsområdena redovisas enligt strukturen i budgetpropositionen för 2021.

Kontaktpersoner

Prognos Statens budget och de offentliga finanserna produceras av Avdelningen Analys och prognoser. I redaktionen för denna budgetprognos ingår Karin Edlund, redaktör, 08-690 44 58 och Daniel Stedt, 08-690 44 33. Redaktionen är i första hand behjälplig med övergripande frågor.

Utgifter

1. Rikets styrelse	Karin Edlund	08-690 44 58
2. Samhällsekonomi och finansförvaltning	Karin Edlund	08-690 44 58
3. Skatt, tull och exekution	Anna Daniels	08-690 44 16
4. Rättsväsende	Lina Landström	08-690 43 71
5. Internationell samverkan	Håkan Carlsson	08-690 44 48
6. Försvar och samhällets krisberedskap	Lina Landström	08-690 43 71
7. Internationellt bistånd	Patrik Jonasson	08-690 43 76
8. Migration	Anna Daniels	08-690 44 16
9. Hälsovård, sjukvård och social omsorg	Thomas Wilhelmsson	08-690 44 62
10. Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	Lina Landström	08-690 43 71
11. Ekonomisk trygghet vid ålderdom	Marcela Cohen Birman	08-690 44 39
12. Ekonomisk trygghet för familjer och barn	Marcela Cohen Birman	08-690 44 39
13. Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering	Anna Daniels	08-690 44 16
14. Arbetsmarknad och arbetsliv	Karin Edlund	08-690 44 58
15. Studiestöd	Håkan Carlsson	08-690 44 48
16. Utbildning och universitetsforskning	Lina Landström	08-690 43 71
17. Kultur, medier, trossamfund och fritid	Anna Daniels	08-690 44 16
18. Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	Patrik Jonasson	08-690 43 76
19. Regional tillväxt	Lina Landström	08-690 43 71
20. Allmän miljö och naturvård	Håkan Carlsson	08-690 44 48
21. Energi	Karin Edlund	08-690 44 58
22. Kommunikationer	Lina Landström	08-690 43 71
23. Areella näringar, landsbygd och livsmedel	Håkan Carlsson	08-690 44 48
24. Näringsliv	Thomas Wilhelmsson	08-690 44 62
25. Allmänna bidrag till kommuner	Anna Daniels	08-690 44 16
26. Statsskuldräntor m.m.	Håkan Carlsson	08-690 44 48
27. Avgiften till Europeiska unionen	Anna Daniels	08-690 44 16
Kassamässig korrigerering	Karin Edlund	08-690 44 58
RGK:s nettoutlåning	Karin Edlund	08-690 44 58

Inkomster

Direkta skatter på arbete, periodiseringar	Daniel Stedt	08-690 44 33
Indirekta skatter på arbete, skattenedsättningar	Daniel Stedt	08-690 44 33
Kapitalskatter hushåll, återbetalning av lån	Björn Andersson	08-690 44 01
Företagsskatter	Peter Höglund	08-690 44 37
Mervärdesskatt, inkomster av statens verksamhet	Kira Bergheden	08-690 44 57
Fastighetsskatt, stämpelskatt	Milan Sofipour	08-690 44 15
Energi- och koldioxidskatt, fordonsskatt	Kira Bergheden	08-690 44 57
Övriga punktskatter	Kira Bergheden	08-690 44 57
Utdelningar statliga bolag	Håkan Carlsson	08-690 44 48
Tobak- och alkoholskatt	Peter Höglund	08-690 44 37
Bidrag från EU	Håkan Carlsson	08-690 44 48
Kalkylmässiga inkomster, försäljningar	Björn Andersson	08-690 44 01

Makroekonomisk utveckling

Ann-Sofie Öberg 08-690 43 88

Kommunsektorns finanser Dan Sölverud 08-690 44 64

Ålderspensionssystemets finanser Marcela Cohen Birman 08-690 44 39

Offentliga sektorns finanser Ann-Sofie Öberg 08-690 43 88

Offentliga skulden Håkan Carlsson 08-690 44 48

Fördjupningsavsnitt Lina Landström, Marcela Cohen Birman, Peter Höglund

Kontakt via e-post: fornamn.efternamn@esv.se, prognos@esv.se

Återhämtningen tar fart igen de kommande månaderna, efter att ha bromsat in i slutet av förra året till följd av ökad smittspridning och hårdare restriktioner. BNP ökar med 4,0 procent i år. Omfattande utgiftsökningar och ytterligare skattesänkningar i budgeten för 2021, samt förlängning av flera av de tillfälliga stöden som infördes under 2020, leder till att underskottet i de offentliga finanserna blir lika stort i år som förra året.

ESV gör Sverige rikare

- Vi har kontroll på statens finanser, utvecklar ekonomistyrningen och granskar Sveriges EU-medel.
- Vi arbetar i nära samverkan med Regeringskansliet och myndigheterna.